

SCOPUL SCUZA MIJLOACELE unificării liberale

Dinu Patriciu

Viața secretă a

pag. 11

Academiei

ILIE ȘERBĂNESCU

Trebuie să
păcălim

FMI-ul

pag. 5

În acest număr mai semnează:

Nestor Rateș,
Tia Șerbănescu,
Liviu Antonesei,
Pavel Câmpeanu,
Daniel Dăianu

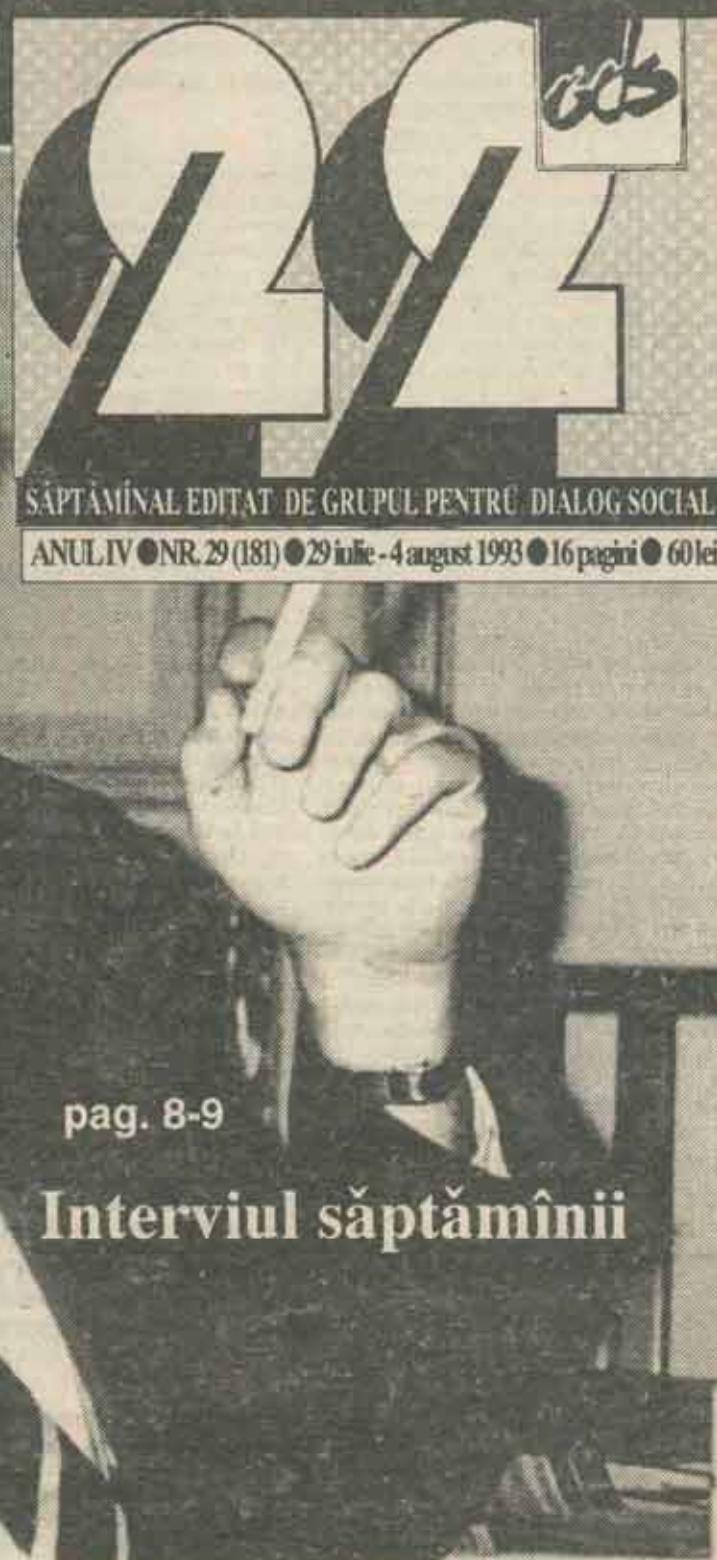
"Pentru mine
fiecare spectacol
e o revoluție"

pag. 13

Cătălina Buzoianu

realizării sale ?

pag. 8-9

Interviul săptămînii

ANDREI CORNEA

"Unde sînt grandomanii noștri?"

Prin urmare – ne-a spus dl. Everac –, Nôtre-Dame este o expresie a grandomaniei; grandomanie întâlnită și la Versailles, dar și, negreșit, la palatele venetiene sau florentine ale Renașterii. Un mileniu de artă creștină, dar și cîteva sute de ani de artă profană europeană – mii de capodopere, realizate de genii ale arhitecturii, sculpturii și picturii –, totul, pentru dl. Everac, sună fals și nu ar reprezenta decît sfertare vanitoasă, pretенție descreierată, ambiție fără sens. Entuziasmul și credința monahilor occidentali: grandomanie; feroarea, ambiția orașelor libere: grandomanie; orgoliul și majestatea printelor sau ale republicilor: grandomanie iarăși. De la Michelangelo la Brâncuși – mereu numai o undă de grandomanie!

Prin urmare – ne-a spus dl. Everac –, între Versailles și Casa Poporului diferența nu ar fi decît că primul edificiu este închis și al doilea nu, el și că primul edificiu este, printre-un fel de complicitate universală, lăudat, în timp ce al doilea este calomniat și depreciat. Ceaușescu și Ludovic al XIV-lea, Ceaușescu și Lorenzo Magnificul – unde e diferența între grandomanile tuturor acestora, se întrebă abia implicit dl. Everac?

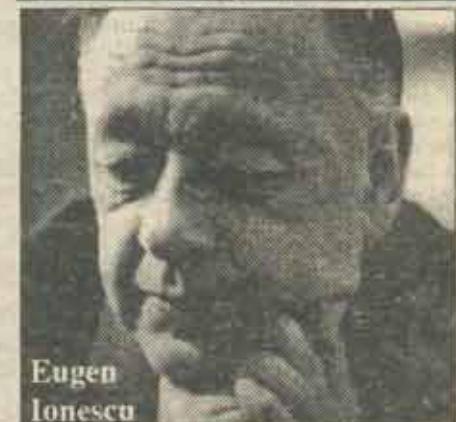
Ce să-i răspunzi d-lui Everac? Că ignoră sensul cuvintelor? Că nu știe să deosebească grandomania de grandoare? Meschinăria fudulă – de autentică măretie? Zgomotoasa trufie a veneticului – de orgoliul nobletei? Sau să-i declară că dovedește cea mai crasă opacitate la valorile spiritului, la caracterul pînă la un punct dezinteresat al artei, la gratuitatea anumitor gesturi culturale? Dacă ar fi numai atît – n-ar fi totuși foarte grav; ar rămîne problema personală a d-lui Everac. El ar fi asemenea celui contradictor al lui Platon care, obiectindu-i filosofului că el unul nu a văzut decît oameni și niciodată pe Omul în sine, a primit de la Platon răspunsul: "Ai ochi să vezi oameni, dar nu ai ochi să vezi Omul".

Numai că d-l. Everac este și directorul Televiziunii; cînd lasă să se înțeleagă că între Casa Poporului și Versailles nu e nici o diferență de natură, el transmite această inerță și minciinoasă judecată de valoare milioanelor de telespectatori care nu au văzut nici Versailles, nici Nôtre-Dame, nici Palatul Dogilor, nici San Pietro și care, fără vina lor, nu au

Întrevederi
la vîrf pag. 15

Mircea
Eliade

Eugen
Ionescu

Monica
Lovinescu

mijloacele practice să-și dea seama că gigantismul material nu este de loc totuna cu măretia, iar imenitățea mijloacelor bănești întrebuită nu conferă, singure, nici o umbră de adeverărată monumentalitate. Iată de ce adjectivul "faraonic" atribuit uneori Casei Poporului mi se pare o insultă, dar nu la adresa edificiului ceaușist, cum crede Paul Everac, ci la adresa piramidelor: nu masa uriașă de piatră atribuie acestora o neasemuită valoare, ci forma desăvîrșită, simbol matematic al arhitecturii cosmice, prin care respiră eternitatea.

Dar, de fapt, grandomania nu aparține capodoperelor și mecenătilor pe care dl. Everac îi enumera, ci chiar directorului Televiziunii în persoană, că și celor care îl susțin în acest post. Roșii de complexe de inferioritate, obsedati de propria lor caducitate și meschinărie, acești oameni care, văi, conduc vremelnic România de astăzi, convertesc mizeria ce-i caracterizează în obscurantism și șovinism, în dispreț îngimbat pentru națiunile mai civilizate, într-o violenie derizorie și lagă. Grandomani sunt, spre pildă, cei care și-au închipuit că pot să tragă pe sfârșit FMI-ul, să "umsle" banii instituțiilor internaționale de credit fără să aplique ceruta reformă economică de substanță. Grandomani sunt cei care cred că vor convinge Occidentul de intențiile reformiste ale unui guvern susținut de extremiști, ceaușisti și antisemiti. Grandomani sunt, în general, cei care își închipuie că, mereu păcălind și ținându-se de găinări, vor ajunge, ca răsplătită a talentelor lor, complicit și cu istoria și cu posteritatea.

Parafrinând celebrul loc din Caragiale, dl. Everac ne înțeamnă "să ținem și noi grandomanii noștri". Î-am avut. Nici Vodă Hangerli, nici Ceaușescu nu au așteptat îndemnul gratios al d-lui Paul Everac. Dar dl. Everac ar dori să-i admirăm pe grandomani, să-i așezăm în pritaneu. El ar dori peșemne să se scrie monografii entuziaște despre Casa Poporului, care să apară însemnată în ghidurile turistice cu tot atitea stele cît Signoria florentină sau Partenonul atenian. Totuși, dl. Everac și toti cei ai domului să nu ar trebui să se obigiuască aşa ușor cu gîndul că Ceaușescu a fost impuscat doar fiindcă a stat cu ochii atîntați numai la Lorenzo Magnificul sau la Pericle. Si nici fiindcă i-ar fi emulat cu prea multă fidelitate!

NESTOR RATEŞ comentează:

• O nouă întâlnire româno-română • Eșecul tratativelor cu FMI. Consecințe politice

Nota redacției: Dl. Nestor Rateş a revenit la Bucureşti dintr-o călătorie de o săptămână la Chişinău, tocmai la timp pentru vizita președintelui Mircea Snegur la Bucureşti.

Cum interpretați vizita președintelui moldovean la Bucureşti?

Mi se pare că a fost o vizită menită să reorientize în măsură mai mare prioritățile politicii externe moldovene spre România, cu o posibilă îndepărțare corespunzătoare de Rusia. Nu este o întoarcere de 180 de grade; e, poate, una de 90 de grade, să-i zicem o întoarcere "în profil". Motivele moldovene nu sunt foarte greu de observat. În primul rînd, la Chişinău am găsit o tensiune considerabilă. Ea rezultă, mai presus de toate, din situația economică extrem de grea, ce ar putea deciunsa convulsuni sociale. Cu trei zile înainte de a veni la Bucureşti, președintele Snegur s-a adresat națiunii într-o alocuție radiotelevizată în care a apreciat că "evenimentele capătă un caracter dramatic". Cuvîntarea a fost presărată de numeroase expresii alarmante. Sărăcia și disperarea sint destul de vizibile. Chişinăul mi s-a părut un oraș trist, în care semnele tranzitiei spre o economie de piată sint aproape inexiste - mă refer la magazine, restaurante și restul efervescentei întreprinzătoare care a devenit o realitate atât de palpabilă la Bucureşti. Chişinăul e un oraș fără spă caldă (n-o găsești nici la hotelurile "de lux"), iar viața, comportamentele, raporturile între oameni par să nu fi evoluat prea mult dincolo de barierelor vremurilor abis apuse. Parcugind cu autobuzul sau cu automobil zonele agricole, observi ogoare bine luate și recolte apparent bogate, dar ni s-a spus că grul râmine nerecoltat pentru că nu există combustibil pentru combine. În discuțiile pe care le-am avut la Chişinău s-a desprins un pessimism accentuat. Unii se asteaptă la o recrudescență a conflictului din Transnistria. Presupunerea unor oficialități moldovene este că politica rusească față de Moldova este modelată mai curind de elementele conservatoare decât de cele mai librale din jurul lui Eltsin. La conferință de presă de la Bucureşti, dl. Snegur vorbea despre o posibilă remodelare a tratativelor internaționale de soluționare a conflictului din Transnistria, de la un proces cvadripartit la unul tripartit, prin eliminarea Rusiei. Din păcate, jurnaliștii prezenti nu au explorat această afirmație, care este probabil cel mai revelator lucru pe care l-a spus președintele moldovean la Bucureşti.

Trebue înțeles de aici că moldovenii au sentimentul că riscă să fie înghițiti încet-încet de statul rus condus de Eltsin, sau de străină alcătuire politică ce se numește Transnistria?

Ce auzi foarte curent la Chişinău în discuții particulare este că forțele criptocomuniste rusofone manevrează foarte intens pentru a-și recăști pozițile și a elimina de la putere acele elemente reformiste și eu inclinații național-românești. Mi s-a vorbit, de pildă, despre o "mafia rusofonă" în interiorul Bisericii Ortodoxe (de altfel, e bine cunoscut faptul că mitropolitul Moldovei, într-o predică, a deplinuit destrămarea Uniunii Sovietice; o "inaltă oficialitate" moldovenească a comentat: "Imaginează-vă un rabin deplinind destrămarea Germaniei naziste"). Teama este că situația economică dezastruoasă va produce convulsii sociale care vor fi utilizate de cercurile conservatoare locale de coniviență cu conservatorii de la Moscova pentru a relua puterea.

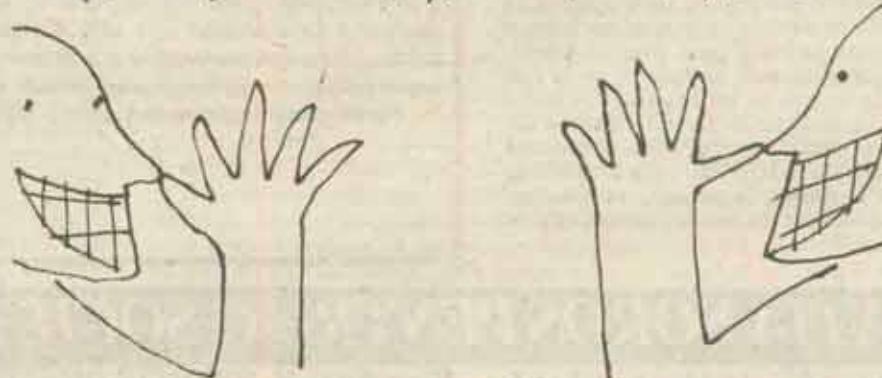
Și acum celălalt aspect al lucrurilor: ce ar putea România să ofere pentru această întoarcere de profil a Moldovei despre care vorbij?

În cînvîntarea radiotelevizată, președintele Snegur deplorea faptul că potențialul de conlucrare între cele două state românești râmne nevalorificat. Ii auzi pe moldoveni plinându-se continuu și cu amărăciune

despre lipsa unui ajutor mai mare și de valoare mai consistentă din România, fie că e vorba de ajutor diplomatic, fie că e vorba de ajutor economic. El ar spera să obțină, de pildă, din puțina energie, din putinul combustibil pe care-l are România, ceea ce să-și poată strînge recolta. Moldova ar dori ca România să-și susțină în măsură mai mare în organismele internaționale, să-și folosească relațiile și legăturile în diverse organisme internaționale și pe lîngă diverse guverne pentru a promova interesele moldovene. Trebuie spus că diplomația moldovenească este într-un stadiu extrem de incipient. De pildă, Moldova nu are nici un diplomat la Washington, capitala unei superputeri a lumii și potential cel mai important sustinător al Moldovei. Să adaug că Moldova dispune la Washington de un capital de bunăvoie și simpatie cum puține alte țări au, dar nu prea e puțină în valoare. Moldovenii sint încă foarte neîndemnătici în desfășurarea politicii externe și le lipsesc infrastructura și personalul. Mi s-a spus la Chișinău, înainte de vizita președintelui Snegur la Bucureşti, că moldovenii să-și aștepte că România să furnizeze unele servicii pe plan diplomatic, ceea ce Moldova a evitat pînă acum foarte mult, din preocuparea că nu cumva să trimită semnale greșite Moscovei sau separatistilor din "republica nistreană". Am impresia că a abandonat, cel puțin parțial, aceste temeri și preocupări.

Da, se îmbăta cu apă rece. Foarte puțini în Moldova se gîndesc la unire, și îmi imaginez că și aici, la Bucureşti, e mai mult retorică decât o dorință reală de unire. Sînt mai multe dimensiuni: este vorba de faptul că populația moldovenească, din diferite motive, nu pare disponibilă pentru unire în momentul de față. Sondajele de opinie găsesc chiar în rîndul românilor din Moldova o minoritate însemnată care se pronunță pentru unire. Nicăi la Bucureşti, în orice caz în rîndul oficialităților cu care am vorbit, n-am găsit vreo dorință de unire imediată sau în perspectivă imediată, și de fapt nici nu văd de ce, pe un plan practic, România ar vrea să anexeze un teritoriu cu peste o sută de minorități naționale, cu un război civil, chiar dacă pentru moment în letargie, cu o armată străină - Armata a 14-a rusească - cu un dezastru economic și de altă natură decât cel de aici, dar totuși un dezastru economic. Dar vreau să mai adaug un lucru: virtual, toate realizările istorice ale națiunii române în domeniul teritorial s-au produs nu atât datorită avîntului național din România, cît unor circumstanțe internaționale favorabile. Nu este un moment internațional favorabil pentru recuperarea teritoriilor din răsărit de către România. Poziția americană, dacă m-ăști întrebă, este formulată oficial în două fraze: Statele Unite tratează Moldova ca un stat independent; dacă și cind moldovenii vor decide în mod liber și în consens cu vecinii lor să se reunescă cu România, America va recunoaște decizia lor.

CONVERSĂRI ROMÂNO - ROMÂNE

Ce impresie v-au facut din acest punct de vedere oficialitățile românești? Ar fi dispusă România să preia asemenea sarcini, sau există o reticență în această privință? De ce sint moldovenii nemulțumiți dacă, pe de altă parte, chiar ei nu au fost doritori să trimită semnale de acest tip?

Nu am vorbit cu oficialitățile românești despre vizita președintelui Snegur, aşa că nu ştiu care a fost reacția lor. Dacă ar fi să presupun că ar fi poziția românească, cred că, diplomația română ar fi dispusă să dea un ajutor tehnic moldovenilor. Zic ajutor tehnic, căci nu este sigur că o intervenție românească de substanță poate fi neapărat de bun augur sau eficace. Adevărul este că diplomația română însăși se zbute în fel de dificultăți pe care le are în relația cu diverse țări, și în America cu deosebire, pentru a-i mai râmne energie și mijloace ca să se ocupe și de interesele moldovene. Trebuie să mai adaug că de fiecare dată cind au venit delegații moldovene la Washington, ele au ezitat să stabilească vreo legătură cu ambasada română de acolo. Această reticență are sau probabil avea legătură atât cu dorința de a nu da, nimănui impresia că independentă Moldovei este numai formală, cît și cu o anume rezervă față de contactele cu români în general. Observația din urmă se referă nu numai la Washington, ci și la Chișinău, care nu-i un loc foarte prietenos pentru vizitatorii români.

În această perspectivă, vedeați vreo sansă pentru unire într-un termen previzibil? Nu credeți că foarte mulți jurnaliști, intelectuali sau politicieni se îmbătau cu apă rece, închipuindu-și că unirea este imediată în față?

Prin vecini trebuie să înțelegem numai români, ci și ucrainenii.

Și rușii.

Rușii n-ar fi vecini.

Dar sint în proximitate. Circumstanțele geopolitice nu favorizează, deci, reunificarea. Ucraina are o carte extraordinară de jucat în diplomația mondială acum: armele nucleare din arsenalul fostei Uniuni Sovietice staționate pe teritoriul ei. Dacă le-ar păstra, ar deveni la treia putere nucleară ca mărime după Statele Unite și Rusia. Există puține teluri strategice mai importante pentru America decât cel de a determina Ucraina să renunțe la aceste arme nucleare.

Ucrainenii nu s-ar simiți mai în siguranță cu o Românie puțin mai mare cu care să învecine la vest decât cu o zonă cum e Transnistria, un cap de pod ocupat de Armata a 14-a?

Dar ar dispărea conflictul din Transnistria prin unirea Moldovei cu România? Dimpotrivă, se poate presupune că s-ar intensifica, iar Armata a 14-a, în mod clar, ar căpăta un rol mult mai vizibil în acest conflict decât îl are în prezent. Dar dacă vă referiți la posibilitatea unor schimburi de teritorii, ea este o posibilitate foarte teoretică. Ucraina nu vrea să deschidă această problemă, pentru că nu e vorba numai de Bucovina și sudul Basarabiei, este vorba de ample teritorii poloneze pe care Ucraina le-a incorporat, și de Crimeea. A deschide problema teritorială înseamnă a deschide cutia Pandorei pentru Ucraina. Oricât de logică și s-ar părea nouă o înțelegere de a-i da Ucrainei Transnistria și a primi Bucovi-

na și sudul Basarabiei, ea este extrem de improbabilă în circumstanțele internaționale actuale.

Cred că și pentru România, în acest moment cel puțin, ar fi o mare problemă să-și asocieze niște teritorii, chiar fără Transnistria, teritoriile în care există minorități importante (rusă, ucraineană, găgăuză), atunci cind România n-a reușit încă să rezolve problemele ei cu minoritatea maghiară.

Sigur. Adevarat, alii susțin că asta ar micșora greutatea specifică a problemei maghiare, avînd în vedere că atenția s-ar difuza pe mai multe probleme; e greu de spus că prin multiplicarea problemelor acutitatea uneia dintre ele scade neapărat.

Nota redacției: Pe 21 iulie, dl. Mircea Snegur, președintele Republicii Moldova, a trimis o scrisoare Parlamentului de la Chișinău, cerindu-i să ratifice tratatul de la Alma-Ata de asociere în CSI. Să fi eşuat oare "întoarcerea de 90 de grade către România"?

Problemele care au intervenit în tratativele Fondului Monetar Internațional cu țara noastră au importante semnificații economice și pot avea serioase repercusiuni în domeniul economiei. Dar pot fi ele despărțite de aria politică? Deci puteți desprinde înțelesurile politice ale acestui impas?

S-ar putea prea bine ca semnificațiile politice să fie aproape la fel de impunătoare ca cele economice. Sunt trei coincidențe care indică acest lucru.

Întîi, pe deasupra nuantelor și drăgălașenilor diplomatici din comunicatul care anunță absența unui acord asupra creditelor pe care Fondul urmă să le acorde României, mesajul pe care îl transmite lumii cel mai important fond mondial este că avansarea României pe calea reformei nu este suficient de adevarată pentru a reprezenta o garanție pentru creditele preconizate. Prin coincidență, Opoziția și experții independenți spun de mai multă vreme că același lucru, anume că actuala majoritate parlamentară și Guvernul pe care-l sprijină nu au voiață politică de a propulsa reformele la ritmul, amplitudinea și profunzimea cerute de situația economică grea a țării. Mai mult, condițiile pe care le pune FMI se suprapun în multe privințe cu ceea ce Opoziția și experții independenți consideră că este necesar pentru tară și pentru progresul reformei.

In al doilea rînd, insuccesul tratativelor cu FMI coincide cu diversele combinații politice despre care se vorbește cu destulă intensitate în aceste zile de vară. Analistii cu care am vorbit cred virtual în unanimitate că împrejurarea este de natură să intensifice tentativele de realinierere pe eschierul politic românesc, probabil în direcția formării unei noi coalitii guvernamentale cu participarea Opoziției sau a unor segmente ale ei.

In al treilea rînd, scadentele tratativele cu FMI coincid în mare cu scadentele politice. Cu alte cuvinte, impasul cu FMI ar urma să se clarifice probabil la începutul toamnei, cind fie va fi rezolvat dacă este posibil - e adevarat, cu o întâiere de cîteva luni - un acord, fie vor eșua permanent. Combinăriile politice ar urma să se fructifice cam tot atunci, dacă pronosticurile împărtășite de majoritatea observatorilor sunt corecte.

Observația finală pe care aș vrea să o fac este că, fără să vrea și contrar menirile sale, FMI, care a jucat un rol decisiv în avansarea reformei economice în România, ar putea deveni și un factor important în desfășurările politice.

LIVIU ANTONESCU

Democrația începe cu spălatul

Temperaturile sunt tot mai ridicate, iar atmosfera din unele spații închise devine tot mai sufocantă. Ferească Dumnezeu să fii nevoie să intri într-un spațiu public închis în aceste zile caniculare. În primul rînd, trebuie să eviti cinematografele, în al doilea, mijloacele de transport în comun. Sî cele interurbane, bineîntele, dar mai ales cele de transport urban, aglomeratele și mizerabilele noastre tramvaie, autobuze sau troleibuze. La cinematografe, dacă ai inspirația să te duci la primul matineu, cel de la 9 dimineață, mai poți scăpa nevătămat. Dacă nu, ești un om pierdut. Cum se deschid ușile de acces, un miros acru și greu, de o masivitate aproape consistentă, te aruncă către metri în spate. Poți să-ți fracturezi și vreun ciolan dacă nu ești atent. Cei mai slabii de cuget, ori cu simțul odoratului deteriorat, pot intra. Altfel, nu-ți poți controla impulsul de a o lăsa la fugă și de a nu te opri pînă în cea mai apropiată pădure ori pe străzile din Viena!

In tramvaie și autobuze, mirourile sunt mult mai variate, uneori adevarăte cocktailuri, dar prin aceasta nu sunt și mai suportabile. Ba din contra! De pildă, un miros de veche transpirație a hainei, amestecat cu cel al transpirației proaspete, cu cel de soseți nespălate de-o săptămînă și cu emanățiile deodoranțelor de proastă calitate poate să pară foarte interesant pentru un cercetător științific în chimie. Mai ales dacă e îmbogățit și cu unele efluvii de motorină sau cu emanări alcoolice. Dacă ești însă numai un biet călător, obisnuit să se mai spele din cînd în cînd, nu mai e interesant, e numai dezgustător, chiar scribavnic.

Părerea mea este că democrația nu începe nici cu pluralismul politic, nici cu libertatea opiniei, ci cu spălatul soseelor, cu îngrijirea propriului corp. Spălatul e cel dintâi semn că te respectă pe tine însuți ca pe o persoană și, în același timp, că-i respectă pe cei din jur. Cum o să fii un adevarat democrat, cum o să respectă opinii diferite de ale

tale, dacă nu ești capabil să respectă măcar nasul celuilalt? Din acest punct de vedere, am impresia că suntem foarte departe de democrație, ba chiar că ne întoarcem spre totalitarism. Unul dintre sloganele revoluției studentești ieșene din iarna lui 1987 fusese: "Apă, ca să ne spălăm/Lumină, să învățăm!". Acum astăzi că mai multe asociații de locatari au solicitat reducerea drastică a programului de apă caldă și chiar o planificare strictă a distribuției apei reci! Știu că din cauza noilor prețuri, dar astăzi nu mă liniștește. Înainte de a fi economică, chestiunea e una de pură mentalitate. Pe de o parte, nu mi-i imaginez pe francezi sau olandezi cerind lucruri asemănătoare, chiar dacă prețurile ar fi mult mai mari. Pînă la urmă, nu putem intra în Europa nespălat! Ar trebui să știm acest lucru. Pe de altă parte, sunt de părere că guvernării noastre nici nu doresc democrație. Altfel, prin prețuri prohibitive la apă caldă – și chiar reci –, n-ar încerca să ne impiedice să ne spălăm. O guvernare se distinge și prin felul în care se poartă cu corpurile celor guvernați. O politică alimentară de infometare și una sanitată și a mizeriei spune la fel de mult despre caracterul unui guvern ca și modul în care respectă libertatea opiniei și jocul politic liber. Cine are ceva de auzit, va auzi. Din păcate, guvernările noastre nu aud, ceea ce poate să însemne (și) că nu s-au spălat de multă vreme în urechi! Cam de prin 1947! Pentru că – un lucru este economia de piață și cu totul altceva să impiedice aplicarea unor minime măsuri de igienă publică prin prețuri prohibitive la produsele de bază – de la apă pînă la săpun și detergenti. Si după aceea ne mai mirăm de deteriorarea climatului public, de creșterea alarmantă a infracționalității! Păi, nu e limpede că un om nespălat, la propriu, va avea un comportament la fel de "nescăpat", de "murdar"?

La moartea profesorului D.M. Pippidi

Este imposibil de a cuprinde aici și acum, în cîteva cuvinte, rezonanța personalității prof. D.M. Pippidi în cultura română, în știință română și universală și în învățămîntul universitar, și nici nu este în intenția și putința mea să o fac. Prin vasta și fertila sa activitate, prof. D.M. Pippidi și-a dominat epoca. Lărgimea orizontului său a cuprins întreaga filologie clasică – în sensul deplin al acestui concept –, de la editarea și comentarea de texte literare și epigrafice, la examenul istoriei ideilor literare și filosofice, de la istorie generală politică, socială și economică la istorie locală. Mi se pare însă mai potrivit de a evoca aici cîteva lături ale personalității sale, care au avut o profundă și durabilă influență asupra colaboratorilor săi.

În primul rînd, exersarea spiritului critic, D.M. Pippidi, prin acuta și sigura sa inteligență, a supus unor analize exhaustive elemente ale culturii și istoriei antice. Prin hătigul ipotezelor falacioase, a drumurilor care nu duc niciunde, prof. Pippidi a restituit, în spiritul lor, texte, idei, curente, cu rezultate care au intrat în patrimoniul științei universale.

Spiritul său critic s-a dovedit salutar și în cultura noastră. De-a lungul a peste șase decenii, în Universitate și în cercetare, el a reprezentat un Maiorescu al studiilor clasice. Ștacheta foarte ridicată pe care profesorul a menținut-o, atât în studiile sale, în cursurile universitare, dar și prin exemplul său personal, pe durata celor 45 de ani în care a traversat cu toții tunelul comunist, a avut ca obiect cultul valorii. Dușman al mediocrității, dilettantismului, irresponsabilității, al spiritului fals sau partizan, el a contribuit decisiv la păstrarea unei elite intelectuale românești, de care acum – la capătul acestui tunel – avem atâtă nevoie. Așa se face că, mai mult decât în alte domenii ale culturii noastre, provincialismul, această gravă boală inoculată de comunism, ne-a afectat mai puțin.

În al doilea rînd, aș vrea să evoc aici, din ceea ce se poate numi acum exemplul prof. Pippidi: desăvîrșita sa onestitate. Deși expus, ca profesor sau ca șef de instituție, vînturilor distrugătoare ale propagandei, tentațiilor comprobatorilor mari sau mici, prof. Pippidi a traversat epoca limpă ca un cristal, oferind acum – cînd bilanțul cedărilor este atât de tragic și de bogat – exemplul rar al unei mari personalități, care se înfățișează fără pată la judecata istoriei.

În sfîrșit, nu pot încheia aceste cuvinte fără a scoate în relief exemplul său metodologic. În această țară, "la portile Orientului", "ou tout est pris à la légère", prof. Pippidi s-a format pe sine însoțită într-o disciplină morală și profesională de fier. Dotat cu o excepțională putere de muncă, el a supus pe sine și a pretins colaboratorilor săi, mai apropiat sau mai departe, – care nu l-au multumit întotdeauna –, o severă rigoare, un strict control al comportamentului, o discreție desăvîrșită a sentimentelor și a expresiei, cit și cultul muncii, uneori chiar cu sacrificiul propriei sale sănătăți.

Ne despărțim cu durere și imens regret de prof. D.M. Pippidi.

21 iulie 1993

PETRE ALEXANDRESCU

CONCURS

FUNDATIA SOROS PENTRU O SOCIETATE DESCHESA

pentru editarea de noi manuale universitare

În cadrul Programului destinat învățămîntului superior – Higher Education Support Program – sprijinim tipărirea cursurilor universitare în domeniile: științe sociale, științe economice și științe umaniste.

Concursul este deschis atât cadrelor didactice de la facultățile de stat, cât și celor de la facultățile particulare.

Condiții de participare:

- * cursul va fi dactilografiat (sau prezentat sub formă de fișier text pe dischetă);
- * va fi însoțit de avizul consiliului științific al facultății și de avizul catedrei din care face parte autorul (în cazul cursurilor scrise de cadre didactice de la facultățile particulare, avizul va fi dat de catedra de specialitate a facultății de stat din centrul universitar respectiv).

Manuscrisul va fi însoțit de un memorandum:

1. Curriculum Vitae al autorului, conținând detalii legate de activitatea sa didactică și științifică, inclusiv o listă de publicații.

2. Un formular completat (specific acestui concurs – se poate obține de la oricare dintre filialele

Fundației SOROS din Cluj, Iași, Timișoara sau București).

3. Un scurt rezumat (1/2 sau 1 pagină) al manualului și cuprinsul în limba engleză.

Solicitările vor fi discutate de către un juriu format din personalități ale vieții universitare. În cazul acceptării cererii, Fundația SOROS se va ocupa mai departe de tipărirea manualului, autorul urmînd să primească un premiu în afara de exemplarele corespunzînd drepturilor de autor.

Cererile se pot depune la oricare dintre filialele FUNDATIEI SOROS din:

– Cluj: Str. Mărului nr. 5, C.P. 1084, 3400 Cluj, tel. 197121, pentru LIVIU MATEI – coord. program.

– Iași: Bd. Copou nr. 19, 6600 Iași, tel. 146935 – pentru CODRUTĂ ANTONESCU – coord. program.

– Timișoara: Piața Operei nr. 2, et. 3, cam. 317, 1900 Timișoara, tel. 190804, coord. program: CORINA TIMIȘ.

– București: Calea Victoriei nr. 133, C.P. 22-196, 71102 București, tel. 650.63.25, pentru DRAGOȘ MUNTEANU – coord. program.

Programul va continua, și semestrial vor fi discutate solicitările primite.

Termen pentru depunerea cererilor: 15 octombrie 1993.

ILIE SERBĂNESCU

Trebuie să păcălim FMI-ul?

În relațiile cu FMI, negociații români mai degrabă cer, de circa trei ani, credite nu pentru reformă, ci pentru a eluda reformă. Problema este nu dacă se va primi sau nu un nou credit, ci dacă pentru acesta trebuie să păcălim FMI-ul. Căci prin ambiguitatele "uite reformă, nu-i reformă" pe noi înșine ne-am păcălit încă de mult.

Deși ambele părți au căutat cu grijă să evite referiri la un eventual eșec, nu despre altceva este concret vorba în negocierile dintre autoritățile române în materie și Fondul Monetar Internațional (FMI). Fapt este că aranjamentul asupra condițiilor economice care să permită acordarea către România a unui credit de susținere pe anul în curs nu s-a încheiat încă în urma recentei runde de negocieri. Să, în ciuda asigurărilor de ambele părți că acestea nu sunt esențiale și nici măcar suspendate – recunoscindu-se cel mult doar un anumit impas, altfel apt de a fi depășit –, șansele de perfectare a aranjamentului nu sunt prea mari. Din punctul de vedere a ceea ce însă intereseză în practică România – intrarea propriu-zisă în țară a fondurilor în valută reprezentând creditul respectiv –, aproape nu prea mai contează dacă șanzele încă existente se vor și materializa. Întrucât, potrivit procedurii din FMI de disponibilizare către beneficiari a fondurilor în contul creditelor aprobată, este încă de acum hazardat să se mizeze pe vârsămintele efective care să ajungă înaintea iernii. Nu trebuie insistat asupra implicației oricărei noi întîrzieri. Să fără aceste intrări valutare iarna se anunță un dezastru.

Doar bani murdari mai pot constitui finanțare externă

Faptul că Guvernul român încearcă cu tot din-dinsul să țină în afara discuției interpretarea de eșec este de la sine înțeles. Recunoașterea deschisă a eșecului să constituie cea mai aspirată legitimare în fața căreia s-ar găsi pe plan internațional un guvern român post-decembrist, soartă pe care n-a împărtășit-o nici chiar executivul aflat în funcție după penibilele evenimente minorești din 13-15 iunie 1990. Inutil de menționat că un eșec recunoscut ca atare de ambele părți în relații cu FMI nu înseamnă nicidecum doar intreruperea accesului la noi mijloace financiare ale acestei instituții, dar și retragerea unui gir, cu semnificația practică a scoaterii temporare a țării în cauză de pe piata financiară internațională. Fără aranjamentul cu FMI, care joacă rolul unui fel de gaj pentru țara respectivă, nimeni din comunitatea bancară internațională nu se mai angajează în a-i acorda credite, singura sursă de imprumuturi externe rămânind să fi eventual fictive bănci de prin paradisele fiscale ale lumii care spală bani ai mafiei italiene sau ai cartelului drogurilor de la Medellin.

Că și FMI evită să vorbească de un eșec este de asemenea explicabil. Nu numai pentru că, în principiu, ar mai exista unele șanse de acord, dar instituția cunoaște cel mai bine consecințele menționate și, în măsură în care tot nu va pune la dispoziție noi fonduri, nu are vreun interes să mai facă și tam-tam. Căci ar forța conotații politice. Or, de ceea ce organizația fugă înainte de toate – supusă fiind de altfel permanent contestării prin însăși natura activității – este tocmai politicizarea deciziilor sale.

De ce este FMI nepopular

FMI este o instituție care, prin statut, are ca menire creditarea pe termen mediu – din fondurile constituite pe baza contribuților țărilor membre (peste 150) – a acelora dintre ele care cunosc dificultăți în balanța de plată. Pentru a se asigura că vor exista posibilități de restituire a sumelor și că, de fapt, vor fi înălțătoare motivele pentru care balanța de plată se află într-o situație deficitară, FMI reclamă o serie de condiții economice care, în mod obiectiv și pe plan general, au un caracter constrângător și oricum nepopular. Pur și simplu pentru că un deficit în balanță de plată înseamnă că se trăiește peste plăpuma permisă de resursele interne, iar eliminarea lui semnifică implicit o strângere generală a curelei, în ultimă instanță la nivelul populației.

Cind comunismul, în principiu, s-a prăbușit în Europa de Est, acordurile pe care țările zonei urmău să le încheie cu FMI nu puteau să nu includă, pe lîngă problemele specifice legate de dificultățile lor comune în platile externe, întregul contencios al reformei spre o economie de piață. Trebuie subliniat în mod clar că includerea problematicii reformei în acordurile cu FMI nu era urmarea unei presiuni anume din partea organizației, ci decurgea inherent din opțiunea declarată a tuturor țărilor respective pentru o economie de piață.

Lăud în considerare această opțiune, condițiile reclamate de FMI pentru creditarea țărilor est-europene s-au axat, în mod logic, pe rezolvarea cu ajutorul mecanismelor de piață, adică în spiritul proprietăților lor opționale, a problemelor economice care le confruntau, inclusiv deci a celor privind situația din balanța platilor externe.

În cazul raporturilor România-FMI, tocmai acest aspect a constituit, în mod absurd, obiect de controverse. Iar impasul actual al negocierilor este un fel de punct tensionat în care a ajuns dispută. Opțiunea pentru o economie de piață în România nu a fost în-

nici un moment foarte clară. Cei care au preluat puterea în decembrie '89 au evitat luni de zile chiar și să vorbească despre o asemenea opțiune. Iar cind au fost obligați să o oficializeze, căci acesta era curențul în întreaga zonă, n-au manifestat nici un fel de angajare corespunzătoare în planul acțiunii.

Un paradox: cereri de sprijin mai curind pentru eludarea reformei decât pentru reformă

În practică stim ce s-a întimplat, având de-a face mai mult cu un bilic de tipul "uite reformă, nu-i reformă", care nu duce nicăieri, nici în comunism, nici în capitalism, nici la centralizare, nici la descentralizare, ci doar la dureri fără un tel.

O asemenea stare de lucruri nu putea să nu se reflecte și în raporturile cu FMI. Expertii organizației s-au găsit permanent în fața unor negociați români care le cereau credite nu pentru reformă, ci mai degrabă pentru a eluda reformă. Pe linia jumătăților de măsură în care a fost concepută și derulată reforma, negociații români, indiferent că a fost vorba la început de cei de la FSN iar apoi de cei de la FDSN, au plecat rînd pe rînd pentru o liberalizare doar parțială a prețurilor sau chiar pentru o neliberizare a cursului valutar (sub diferite forme, ca de pildă cursuri paralele, controale administrative), fiind de altminteri la unison, nu după cum se fălec unii acum ca vîțejii după război, în încercarea de a nu se lăsa măcar în discuție ceea ce era fundamental: asanarea economiei de segmentul neviabil al industriei, care constituie determinarea ultimă a hiperinflației declanșate și a dificultăților necontrolabile din balanța de plată.

S-a ajuns la situația aberantă că reprezentanții FMI să fie cei care cer părții române întreprinderea reformei, în loc ca, dimpotrivă, aceasta să pretindă asistență într-o atare direcție din partea organizației. Astfel, nearăind clara determinare că dorești reformă și o să întreprindă, partea română și-a tăiat singură atuurile în a solicita FMI înțelegere și sprijin pentru depășirea unor implicații sociale care apărău inerent pe parcursul reformei.

Cerințe de bine sau de rău?

Spre neșansa Guvernului actual, tocmai acum s-au strîns la scadență plățile pentru toate jumătățile de măsură pe calea reformei, pentru tot ceea ce nu s-a făcut cum trebuie și la timp: liberalizarea parțială și în etape a prețurilor, care face de una globală și dintr-o dată a dublat costurile sociale, ambiguitatea în liberalizarea cursului valutar, a cărei amînare s-a transformat într-o amenințare inflaționistă permanentă.

Dacă FMI a cerut Guvernului român să evite intrarea definitivă în hiperinflație – prin extinderea deficitului bugetar doar pînă la limita neapelării la emisiuni monetare fără acoperire, prin promovarea unor dobînzi reale pozitive și prin liberalizarea reală a cursului valutar –, a reclamat ceva care nu numai că se înscrise în sensul angajamentelor românești spre reformă, dar efectiv ar și contribui la soluționarea actualelor probleme economice grave.

De asemenea, dacă, și la nivelul mult scăzut al activității din prezent în cadrul sectorului neviabil al industriei, resursele externe cu care se acoperă deficitul din balanța de plată sunt totuși absorbite aproape integral în consumul de materii prime și energie din segmentul respectiv – inutil fiind de subliniat că orice resursă financiară externă care merge la consum și nu la investiții este ban aruncat pe apa Simbetel, reprezentând doar o ipotecare irresponsabilă și costisitoare –, deci dacă în asemenea circumstanță FMI a refuzat să mai crediteze pentru consum România și, în particular, a condiționat acordarea unui nou împrumut de debutul, măcar de bunăvoie dacă nu efectiv, al asanării segmentului neviabil al industriei, a făcut un bine și nu un râu României.

Aranjamente de tras clapa

Din nefericire, actualul guvern, după ce luni de zile a blocat pur și simplu reforma, nefăcind măcar încă un pas înainte, nici chiar în maniera jumătăților de măsură de pînă acum, ci mărginindu-se să întreprindă doar ceea ce nu putea evita, căci era vorba de angajamente anterioare (adică ridicarea subvențiilor de preț și introducerea TVA), a venit în negocierile cu FMI ca elevul negrepătit sănătos să fie înțeleasă și să fie examinat. Se mizează îndeosebi pe faptul că Washington – despre care se crede că, din interese geostrategice în zonă, ar manifesta o schimbare de atitudine față de România chiar și în condițiile menținerii actualei guvernații – ar putea pune o pilă pe lîngă FMI. Dar, vrind parcă a demonstra că nu face doar politică, ci se ocupă de economie, acesta și-a pus grila referitoră la criteriile de performanță stabilite cu România și a spus deocamdată "pas".

De fapt, Guvernul însuși, știind prea bine că se stă prost la mai toate dintre criteriile de performanță la care România se angajase, a procedat șmecheresc. A fost montat în ultimul moment un spectacol reformist de circumstanță în fața negociaților FMI, cu toate terțipurile de rigoare. S-a renunțat la unele măsuri care, echivalând cu emisiuni monetare fără acoperire, ar fi ambalat inflația. S-a liberalizat pe șest, fără anunțarea prealabilă a populației, adaosul comercial, dar odată cu introducerea TVA, pentru că efectele să pară a fi din cauza celei din urmă. Iar cind buba a spart în prețuri s-a avut grija să se spună că a fost vorba de o cerință a FMI la care se angajase, vezi Doamne, guvernul Stolojan, și nu cumva preoțințul Văcăroiu. Au fost introduse în "supraveghere financiară" vreo 30 de întreprinderi de stat "cu probleme", urmînd ca în funcție de ceea ce va evidenția supravegherea să înceapă restrucțarea (fără a se preciza cind, deși mai mult ca sigur va fi la Sfîntu Așteaptă). S-a dat puțin drumul din chinga administrativă cursului valutar. Dar imediat s-a înscenat o solicitare oficială din partea PUNR către executiv de a fi schimbat guvernatorul Băncii Naționale care deliberat ar emascula fălnicia leului. Înscenarea urmărea de fapt să dovedească echipei FMI sub ce presiuni politice formidabile este guvernul Văcăroiu nevoit să acioneze pentru reformă. Mai mult, prin luarea în calcul a unor rate de inflație diferențiate la nivelul bugetului și, respectiv, produsului intern brut, s-a încercat să se evidențieze o dimensiune de aproximativ două ori mai mică a deficitului bugetar ca procent în produsul intern brut. Iar ceea ce din deficitul real se camuflă urmă să constituie sursa subvenționării mascate a industriilor falimentare. Cind, de fapt, este nevoie tocmai de abandonarea unei asemenea subvenționări și trecerea susținării în regimul deplinei transparente din resurse bugetare, pentru ca societatea însăși să decidă asupra oportunității, la concurență acută care există pentru alocații bugetare cu educația, ocrotirea sănătății, apărarea națională etc.

Absurditate perfectă pentru un miliard de dolari

Într-un cuvînt, s-a căutat să fie păcălită echipa FMI. Absurditatea unui asemenea demers este perfectă. România nu trebuie să fie elevul rău, după cum FMI nu este și nici nu trebuie considerat examinator. Din punctul de vedere al FMI, România, dacă vrea să păcălească, n-are deficit. În orice caz, FMI se poate simți afectat doar că negru sub unghie. De fapt, cu tehnologia "uite reformă, nu-i reformă" România nu se păcălește decât pe sine. S-a probat de altfel mai mult decât clar că "uite reformă, nu-i reformă" ne-a dus doar într-o fundătură cu dureri sociale ce apar fără rost în măsura în care, în absența reformei autentice, nu există vreo perspectivă de însănătoșire economică. Acum mai încercind să păcălească și FMI-ul, căci pe ea însăși se păcălește de mult, România, prin contribuția celor ce o conduc, riscă să rămînă și fără finanțare externă. O finanțare în care este vorba de o sumă ridicol de mică: un miliard de dolari. Nimic însă altceva nu poate spune mai mult despre situația reală a economiei românești decât o asemenea sumă. Care a ajuns să nu reprezinte cine știe ce nici pentru atîtea și atîtea simple companii private din lume. În schimb, o țară ca România este amenințată, dacă nu primește această sumă, să rămînă la iarnă în frig, fără benzină și motorină pentru transporturi, fără comunicații etc. Aceasta este, din păcate, economia românească actuală. Aceasta este de fapt economia lăsată de comunism, cea care a luptat un deceniu pentru a plăti o datorie derizorice de 10 miliarde dolari, cu prețul unor dureri și umilințe abominabile pentru poporul român. O datorie pe care a plătit-o de fapt prin sugrumarea importurilor și nu, cum se crede, prin extinderea exporturilor, căci niciodată economia românească nu a avut un potențial măcar acceptabil de export. A fost și este la acest capitol ultima țară din Europa. Dacă ar fi fost altfel, nu ar fi stat în mina FMI pentru numai un miliard de dolari. Această economie – care există și acum, căci prin grija reformatorilor post-decembriști nimic în structurile ei nu s-a schimbat – este însă proslăvită de unii ce ar dori chiar să n-o vadă cumva supusă reformei, ci revenind din toate punctele de vedere la trecut. Aceștia nu ezită să recomande modelul din trecut ca fiind de urmat și pentru viitor. Străduința prea mare în acest sens nici nu trebuie, căci structurile ei sunt aceleași, iar în structurile Puterii domnesc cei ce cochetăază deschis cu revenirea la trecut. Este nevoie doar de o simplă mișcare pentru a refa oala comună a centralismului, care oferă și baza autoritarismului politic. De neînțeles ar fi doar ce nevoie mai și în acest scop de FMI și de tot bîciiul la care s-a ajuns în negocierile cu acesta. Pentru scopul amintit chiar nu este nevoie de FMI și de miliardul său. Mai punem o haină în plus, abandonăm transportul cu mijloace auto proprii, spunem la revedere tuturor investitorilor străini, scăpind de obsesia că ne vinde tara, și mergem – e drept pe jos, dar cu pași rapizi, ca și pînă în '89 – spre feudalismul de tip asiatic. Și atunci să vezi ce păcăleală am tras FMI-ului!

MARTI 20 IULIE

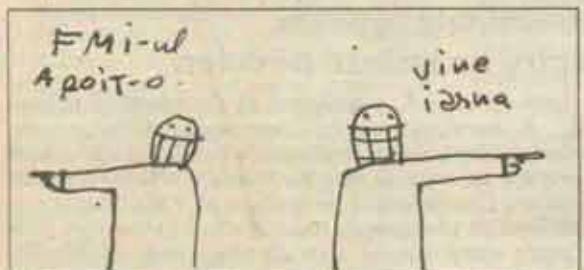
• PL-'93 NU SE VA SINUCIDE. "Un compromis cu partidul de guvernămînt ar însemna o sinucidare", a declarat dl. Dinu Patriciu la conferința de presă a PL-1993, adăugind că partidul său "nu face guverne". Ca răspuns la criticele aduse de Mircea Ciumara (PNTCD) programului CDR, dl. Patriciu a arătat că aceasta a fost discutată de toți liderii Convenției. "Programul anticriză al CDR, care este eminentamente liberal, are ca principială calitatea de a fi coherență", a mai adăugat liderul PL-1993. "De altfel, mă întreb ce caută Mircea Ciumara în PNTCD, cind locul lui ar fi la FDSN, îngă Gheorghe Dumitrașcu."

• La ultima conferință de presă a PDSR (FDSN), dl. Adrian Năstase, președintele executiv al partidului, a afirmat că PDSR are o frontieră clar definită cu PSM, care însă, împreună cu alte partide, ar putea să decidă "o altă formulă de guvernare".

• Într-o scrisoare adresată Parlamentului de la Chișinău, Mircea Snegur, președintele Moldovei, a recomandat aprobarea apartenenței Moldovei la CSI și ratificarea tratatului pe care liderii unor foste republici sovietice l-au semnat la Alma-Ata. Președintele Snegur a sugerat totodată că uniunea economică decisă în cursul acestelui luni între Rusia, Ucraina și Belarus ar fi oportună și pentru Moldova.

MIERCU 21 IULIE

• Președintele Italiei, Oscar Luigi Scalfaro, a sosit în România într-o vizită de 48 de ore. În cadrul întinuirii cu presa, la Cotroceni, dl. Scalfaro a vorbit despre democrație și dictatură: "Dictatura este compusă din două elemente: dictatura și poporul care o acceptă. După ce dispără dictatorul, rămîne populația ce continuă să gindească în același conceput. Democrația nu se face prin guverne democratice, ci prin oameni ce gîndesc democratic, care știu ce este libertatea și ce înseamnă să fie liber. Democrația înseamnă asumare de responsabilitate, transparentă, control, iar controlul este una din îndatoririle Parlamentului."

• ESUAREA NEGOCIERILOR CU FMI. A treia rundă a negocierilor cu Fondul Monetar Internațional a eşuat, din cauza unor divergențe între Guvernul român și FMI privind inflația, creșterea prețurilor și dobînzile, liberalizarea cursului de schimb. Neselemnarea scrisorii de intenție care insoteste acordul stand-by va avea drept consecință blocarea finanțării externe a României.

• În cadrul conferinței de presă a PNL, dl. Caius Traian Dragomir a negat că face parte din gruparea "Un viitor pentru România", asa cum afirmase dl. Cornelius Coposu, președintele PNTCD. "Cornelius Coposu nu poate fi socotit decât mincinos și calomniator", a mai spus senatorul PNL, referindu-se la respectiva afirmație a d-lui Coposu.

• C. T. DRAGOMIR "ÎNTINEREȘTE". Într-o conferință de presă extraordinară, dl. Iulian Mineu, ministru sănătății, a prezentat pe noul director al Institutului de Geriatrie "Ana Aslan", în persona d-lui Caius Traian Dragomir. Rememorând că pînă de curind acest post a fost detinut de dl. profesor dr. Constantin Bălăceanu-Stolnic, demis din ordinul ministrului sănătății.

• Delegația Parlamentului European pentru România, Albania și Bulgaria a părăsit România. În conferință de presă înținută la aeroportul Otopeni, membrii delegației s-au declarat mulțumiți de progresele țării noastre în ce privește democrația, dar au adăugat că pentru intrarea României în Comunitatea Europeană este necesar ca ea să corespundă pe deplin exigențelor europene.

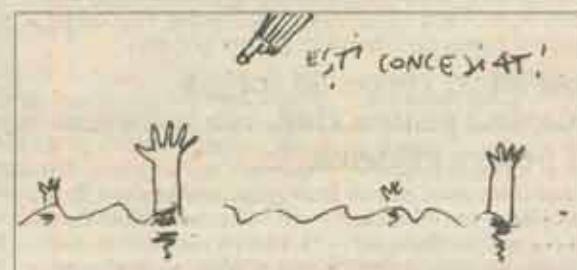
• ÎNTLNIRE SCALFARO-CONSTANTINESCU. La sediul Ambasadei Italiei, președintele Luigi Scalfaro l-a întinut pe dl. Emil Constantinescu, președintele CDR. Dl. Constantinescu a cerut sprijinul Italiei pentru integrarea României în organismele europene.

• UN SINDICAT AL CULTURIL. La conferința de presă organizată de redactorii-șefi ai revistelor culturale ale Ministerului Culturii s-a anunțat constituirea unui sindicat al celor ce lucrează în presa culturală. S-a propus ca din sindicat să facă parte, alături de salariați publicaților culturale, și redactorii ai secțiilor culturale din TV și Radio, din toată presa scrisă, precum și scriitorii. Revenirea principală a sindicatului o constituie reintroducerea sintagmei "cultură scrisă" și finanțarea ei ca atare de la bugetul național. Totodată, sindicatul va solicita obținerea unei fabrici de hîrtie pentru publicații culturale, precum și a unei imprimerii.

• GENERALUL CIOFLINĂ LINIȘTEȘTE ARMATA RUSĂ. Delegația militară română, condusă de general locotenent Dumitru Cioflină, șeful Marelui Stat Major al Armatei, s-a întors de la Moscova, unde l-a întinut pe Pavel Graciov, ministrul rus al Apărării.

După declarația generalului Cioflină, discuțiile cu Graciov s-au concentrat asupra relației dintre țara noastră și NATO, ministrul rus exprimîndu-și îngrijorarea în privința constituirii unor baze militare străine pe teritoriul României. Dl. Cioflină l-a asigurat pe ministrul rus că nu poate fi vorba despre aşa ceva și că "ar fi de dorit ca relațiile militare româno-ruse să fie la fel de bune, dacă nu și mai bune decît cele ale României cu NATO".

• DEMITERE LA FLOTĂ. Paul Teodoru, ministrul Transporturilor, a destituit întreaga conducere a societății Petromin, hotărîrile luată în urma constatării unor abuzuri și erori în activitățile Consiliului de administrație. Dl. Paul Teodoru a declarat că schimbarea Consiliului de administrație al Petromin nu are nici o legătură cu afacerea Forum Maritime. Noul director al societății este dl. Andrei Caraiani, fost director tehnic al Navrom, destituit în urmă cu două luni, apoi consilier în cadrul Navrom.

JOI 22 IULIE

• TVR A OBȚINUT LICENȚĂ. CNA a acordat licență de emisie Televiziunii naționale, în urma discuțiilor de aproape patru ore pe care membrii CNA le avuaseră cu o zi înainte cu cei 11 reprezentanți ai Consiliului de administrație al TVR.

• ALTE LISTE NEGRE. Aflat într-o vizită la Vaslui, la invitația organizației județene a PD (FSN), deputatul Adrian Severin a declarat că există "liste negre întocmite de PDSR (fost FDSN), după care directorii de întreprinderi sunt numiți sau schimbăți pe criterii pur ideologice".

• PAC LA GUVERN. Dl. Nicolae Manolescu, președintele PAC, a subliniat disponibilitatea PAC de a participa la guvernare, numai dacă se respectă două condiții: alcătuirea unui guvern de mare coalizie și garantii că programul de relansare economică nu va fi blocat de majoritatea parlamentară.

• ADMINISTRAȚIA TVR CEDEAZĂ, MÂRIND SALARIILE CU 65%. Administrația TVR și reprezentanții salariaților au încheiat negocierile contractului colectiv de muncă, căruia i s-a anexat grila de salarizare, prin care se prevede o majorare a salariaților cu 65%.

• COMISIA DE ANCHETĂ A FLOTEI O SCALDĂ. Comisia parlamentară de anchetă privind flota maritimă și comercială a prezentat un punct de vedere oficial asupra scandalului în care este implicat Guvernul Văcăroiu – contractul Petromin-Forum Maritime. Deși Comisia a avertizat în permanentă factorii de decizie din Ministerul Transporturilor și Petromin în legătură cu eventualele prejudicii care ar putea fi aduse, s-au primit asigurări că în contractul cu Forum Maritime sunt prevăzute clauze acoperitoare pentru astfel de situații. Deși se semnase încă de la data de 17 mai, Comisia a aflat despre existența contractului abia în luna iulie. Ca o curiozitate, în februarie a.c. funcționau nu mai puțin de trei comisii care se ocupau de problemele flotei. Dl. Raymond Luca, membru în Comisia parlamentară, a apreciat că la Petromin domnește un haos întreținut cu bună știință, iar contractul încheiat cu Forum Maritime este pur și simplu catastrofal. În plus, dl. Katounis, patronul firmei Forum, nu poate pretinde despăgubiri, în cazul reziliierii contractului, deoarece prin existența unor clauze exprese acesta devine valabil numai în momentul primirii tuturor autorizațiilor de la autoritățile române relevante. Întrăbarea este însă dacă Guvernul român se consideră autoritate relevantă sau nu.

• PAC - DECLARAȚIE DE PRINCIPII: "Partidul Alianței Civice este un partid de orientare neoliberă. El se bazează pe valorile civismului, democratiei și moralei. (...)"

Partidul Alianței Civice apreciază că rolul și funcțiile statului în raport cu societatea sunt justificate și legitime numai în măsură în care vizează garanțarea și exercitarea drepturilor civile, politice, economice și sociale ale membrilor societății. Într-o societate democratică, statul nu poate avea alt rol și alte funcții decât acelea pe care îi atribue societatea. (...)"

Doctrina Partidului Alianței Civice pornește de la realitatea că un regim politic-constitutional pluralist implică următoarele trăsături funda-

TIA SERBĂNESCU

Ministri

Doi dintre ministrii cei mai contestați la ora actuală au fost prezenți săptămîna trecută pe ecranele televizoarelor. Fiecare, în alt chip. Fiecare, cu ridiculul său. Primul, în ordinea intrării în cadrul, a fost dl. Petre Ninosu, ministru Justiției. Domnia sa este autorul demiterii ilegală a președintelui tribunalului Capitalei. Înaintea performanței, dl. Ninosu a mai avut cîteva contribuții la deteriorarea cadrului – și așa vulnerabil – legislativ, fiind inițiatorul unor proiecte bizare, dintre care cel mai revoltător este cel privind adunările publice. Este, de altfel, unul din motivele pentru care Alianța Civica a hotărît să ceară demiterea sa. Dar nici unul din aceste aspecte ale "activității" ministeriale a d-lui Ninosu nu a fost evocat cu ocazia apariției sale TV. Dimpotrivă, dînsul a apărut în chip de personalitate căreia i s-a oferit la rubrica "Rosturi, rostiri" privilegiul de a-și prezenta unele "gînduri" și "frâmintări" privind Justiția. Unele gînduri dateau din zilele noastre – altele chiar din adolescentă, cind actualul ministru își nota în jurnal gîndurile pe care le avea "pentru sine", dar care acum, fiind considerate parte din patriomoniul de idei al societății, ne-au fost aduse la cunoștință. Am descoperit astfel că anonimul pînă mai ieri dom Ninosu, și a cărui primă notorietate ar fi că se bucură de calitatea de ginere al d-lui Corneliu Mănescu, este, în intimitatea studioului, un sentiment atroce, care redescoperă cu incîntare că "regulile se regăsesc în legi" și că "legea trebuie să-l apele pe cetățean".

Gînerele unei sesiuni din scrisoarea d-lui Brucan a venit prevăzut cu Constituția țării, pe care a și fluturat-o în fața camerelor în timp ce ne explică în ce constă "partea bună a ființei" sale. Partea bună a ființei Ninosu este de partea omului. Așa încît, ajungind la "un lucru ce ne frâmintă pe toti", la corupție adică, pentru a o desființa, domnia sa a făcut "apel la cetățenii", adică la "dătătorii de mită". Dacă vrem să desființăm corupția, conform sugestiei d-lui ministru, ar trebui ca noi, cetățenii, să nu mai dăm mită. Simplu, nu? Chiar te întreb cum nu le-o fi venit și cetățenilor din alte țări această idee. Bunăoară, dacă cetățenii României nu dădeau mită la butelie sau bacăs la frizerie era limpede că n-ajungeam să dăm Petromin-ului la Katounis și monopolul aprovizionării avioanelor la Fathi Taher. După cum, dacă ne abținem puțin de la viciul mitei – cind e limpede că orice funcționar român te servește impecabil, indiferent că l-aici pentru orice adeverință –, e clar că nici d-l Hrebenciuc nu returnă ajutoarele pentru sinistrații în alte direcții. Ba chiar, mai și?! poate nici d-l Ninosu nu-l destituia ilegal pe d-l Turianu. După ce ne-a oferit cheia eliminării corupției, d-l Ninosu s-a întors linistit în adolescentă, spre a-și recupera sclîpirile juridice ale vîrstei și a le dărui tuturor celor care aspiră la o "activitate publică".

Lângă 17 ani, d-l Ninosu gîndeau că acțiuni justiției trebuie făcute cu Biblia pe masă. Îmbinarea dintre Biblie și indicațiile liber cugătătoare ale d-lui Ion Iliescu s-ar putea să constituie un experiment interesant – numai că ar fi bine ca d-l Ninosu să-l încerce întîi pe cobai, căci s-ar putea ca unor oameni nefinvățăti cu mita să le fie cam fatale. De la mita d-lui Ninosu am ajuns, în seara următoare, la corupția d-lui Paul Teodoru. Altfel spus, conform traseului identificat de capul Justiției, de la cauză la efect. Dl. Paul Teodoru a organizat o conferință de presă și, cum se întimplă adesea, ce-si face omul cu mina lui e sfînt.

Pentru că acolo a reieșit, gratis întrebările ziaristilor, dar mai ales întrebările zdrobitoare ale d-lui Traian Băsescu – aflat în posesia unor informații mortale atât pentru d-l Paul Teodoru, cât și pentru transporturile românești pe apă și în aer –, că sfacerea Petromin e suspectă de la început pînă la sfîrșit, întrucât d-l Teodoru a

Declarație

Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului în România – Comitetul Helsinki a urmărit cu îngrijorare campania din ultimele săptămîni privind reintroducerea în România a pedepsei cu moartea. Este surprinzător că pentru o astfel de măsură s-au pronunțat oameni politici, ziaristi, reprezentanți ai unor organizații guvernamentale ori neguvernamentale, de la care avem de așteptat o mai mare responsabilitate și o mai bună înțelegere a fenomenului agresivității în societatele umane.

APADOR-CH protestează împotriva acestei campanii amintind că:

1. abrogarea pedepsei cu moartea este o opțiune morală fundamentală care a invins în majoritatea țărilor civilizate;

2. conform unor studii efectuate pe durata a zece de ani s-a stabilit că existența unei astfel de pedepse are o influență nesemnificativă asupra ratei criminalității;

3. într-o societate autoritară, ori cu o democrație instabilă, pedeapsa cu moarte este folosită mai ales ca mijloc de intimidație sau de eliminare a adversarilor politici.

De altfel este de notat, în acest context, că România este unul dintre cele mai severe regimuri sanctionate din Europa, inclusiv închisoarea pe viață.

Nu este exclus că actuala agitație în jurul pedepsei cu moartea să fie un nou scenariu, pus la cale de forțe obscure, de compromitere a acceptării României ca membră în Consiliul European.

CONSIGLIUL DE CONDUCERE AL APADOR-CH

în ofsaid

efectuat o ciudată vizită particulară la invitația d-lui Katounis chiar cu două zile înaintea vizitei d-lui Văcăroiu pe meleagurile elene și că – lovitură de teatru – micuțul ministru a mai semnat un contract în aceleasi condiții și în privința aprovizionării avioanelor ce utilizează aeroporturile românești. Deci tot cu 51% și cam cu aceeași parteneri de afaceri. Surpriza descoperirii acestei enorme fraude n-a fost întrecută decât de surpriza d-lui Teodoru însuși, care s-a căinat pur și simplu pe picioare, și-a pierdut glasul și – negând o ieșire din situație – a ieșit din sală. A revenit după ce și-a revenit și, cu vocea alterată de propria lipsă de convingere, a negat formal acuzațiile. Dl. Teodoru și-a făcut "datoria" și a negat; ulterior, presa și-a făcut datoria și a publicat contractul cu TITCO, despre care dl. Teodoru zicea, cu ultimele puteri, că nu s-a realizat. Reportajul TV a fost, din păcate, programat spre miezul nopții, astfel că majoritatea telespectatorilor, legănați de "slagăr" și muzici de Mamaia, probabil că au pierdut aceste seconde absolut edificatoare – și al căror final nu mai putea fi decât demiterea d-lui Paul Teodoru. Oare ce ar mai trebui să facă dl. ministru pentru ca, în fine, să se întimplă o demitere sau o demisie? Singura spaimă ar fi, văzind cu ce spor să ocupă domnia sa de cele ce mișcă pe apa și în aer, să nu se ocupe și de pămînt. Dacă, Doamne ferește!, dă și 51% din Ardeal la greci? Părțile vezi explicând că avantajul ar fi că am scăpat de groaza ungurilor. Cei doi "sfinti" Petru și Pavel ai Guvernului au reușit cîte o bisericuță – fiecare în parohia sa – de toată minunea, așa incit bietului domn Paul Everac nu i-a rămas decît să-și evope – fără să-l numească – idolul din Ghencea Militar. Ca de obicei, Paul Everac a luat-o de departe. A însirat palatele de la Versailles, de la Roma, Turnul Eiffel și tot ce și-a mai adus aminte spre a cînta "grandomania necesară" a unor mari personalități prin contrast cu "modestia" noastră, pe care Paul Everac o consideră păguboasă: cîteva biserici, cîteva castele, Coloana Înfrântului. Doar Brâncoveanu și Vasile Lupu au fost "grandomani", constată P. Everac, și au înălțat construcții mai răsărite. Pentru că, atunci cînd grandomanul nenumit, adică Ceaușescu, a vrut să construiască și el ceva care "să treacă de-o anumită măsură", ne-am și găsit să zicem că-i o treabă "inutilă", "faraonică". Ca să vezi cum l-a ținut poporul român, în modestia lui deplasată, pe loc pe grandomanul genial care ne-ar fi putut dărui un Versailles sau o Nôtre-Dame. Firește că Everac a uitat cum, în "grandomania sa necesară", Ceaușescu a dărîmat Spitalul Brâncovenesc ridicat de grandomanul Brâncoveanu citat chiar de el. A uitat și cum a dărîmat grandomanul Ceaușescu mănăstirea Văcărești și biserică Sfânta Vineri, care nu erau chiar niște "colibe" modeste. Cum a dărîmat și alte nenumărate biserici și cum a slăbit alte clădiri monumentale. A uitat și cum a lăsat Ceaușescu în paragină palatul Mogosoaia, și cum s-a apucat să "recicleze" palatul Peleș și palatul Cotroceni după calapoadele sale. Firește că a "uitat", întrucît memoria d-lui Paul Everac are picioare scurte. În definitiv, P. Everac îl datorează lui Ceaușescu faptul că acesta, în grandomania sa inutilă, l-a avansat și pe el dramaturg general. Altfel n-avea de unde să-mi ia dl. Iliescu în primire pe carte de imobil și să-l facă, în grandomania de tranziție, director la canal. Ce nu se înțelege e de ce nu-i dă și uniformă.

Colocviu la Ilieni

La Ilieni (județul Covasna), Liga Pro-Europa și Fundația Civitas din România, împreună cu Fundația Pro-Minoritate din Ungaria au organizat o întîlnire de trei zile între experti, politicieni și militanți civici (prezenți în nume personal) din România, Ungaria, Slovacia, Bulgaria, Croația, Slovenia, Marea Britanie, Germania și Elveția pe tema "Formarea societăților liberale".

In prima zi s-au discutat problemele tranziției. Dimineata referent a fost Emil Constantinescu (președintele CDR), coreferent Urs Schötz (vicepreședintele Uniunii Naționale Liberale), Gabriel Andreescu (președintele Aliantei Civice), iar moderator Németh Zsolt (vicepreședintele FIDESZ, Ungaria). După amiază referent a fost Vásárhelyi Miklós (parlamentar, reprezentant al Aliantei Liber-Democratilor, Ungaria), coreferent Smaranda Enache și Alin Teodorescu, iar moderator Mariana Celac.

Intervențiile, deseori tehnice, au pendurat între o suprasolicitare a paradigmelor liberale în fenomenul tranziției și completa ei negare. Printre cei prezenti s-au mai aflat: Konrád György, Orbán Viktor, Heltay Péter, Bányai Péter, Tóth Károly, Thomas Kleiningher, Radu Filipescu, Domokos Géza, Nicolae Tăran, Călin Anastasiu, Gyimesi Éva, Mark Almond.

Martă 27 iulie, discuțiile întîlnirii de la Ilieni s-au concentrat asupra problemelor etnice și naționale. Referenți au fost Orbán Viktor și Horia Russu, coreferent Ivan Kristev, Dinu Zamfirescu, Vékás János și Mark Almond, iar moderatori Tóth Károly (vicepreședintele Partidului Liberal Maghiar din Slovacia) și Thomas Kleiningher.

Tema de miercuri 28 iulie va fi "Posibilitățile integrării".

GABRIELA ADAMEȘTEANU

Săptămîna politică pe scurt

mentale: votul universal, egal și direct, ca sursă a puterii; separația puterii executive de cea legislativă; independența puterii juridice; controlul constituționalității legilor și al actelor administrative de către puterea juridică și promovarea pluralismului politic". Semnează președintele partidului – Nicolae Manolescu.

• GEN. FLORICĂ ÎN REZERVĂ. Gen. lt. Niculae Spiroiu, ministrul Apărării Naționale, și-a anunțat, la conferința de presă de la Cercul Militar, intenția de a propune trecerea în rezervă a gen. mr. Gheorghe Florică, fostul comisar-șef al Gărzii Financiare. Ministrul Apărării a afirmat că a luat această decizie ca urmare a declarațiilor politice pe care generalul Florică le-a făcut la posturile de radio BHC și Europa Liberă. "Generalul Florică a dat un interviu la Europa Liberă în care și-a exprimat nelincrederea față de Guvern și președintele țării. Așa ceva nu îl este permis nici unui ofițer, cu atât mai mult general al Armatei Române. El a încălcăt prevederile regulamentului militar, implicându-se în politică prin declarațiile făcute", a spus dl. Spiroiu.

VINERI 23 IULIE

• ALIANȚA CIVICĂ CERE DEMITEREA LUI PETRE NINOSU. La conferința de presă a Alianței Civice, dl. Gabriel Andreescu a precizat poziția sa față de posibilitatea unor oferte de guvernare adresate Opoziției, având în vedere presunția FMI. AC consideră că formarea unui guvern al Opoziției trebuie nu doar acceptată, ci chiar cerută în această conjunctură gravă. Dar în aceste condiții nu trebuie acceptate posturi palliative (posturi marginale, minister fără importanță), ci trebuie să existe acces la pîrghile reale de putere.

Al doilea punct abordat de dl. Gabriel Andreescu a fost cererea fermă a AC de demitere a actualului ministru al Justiției, dl. Petre Ninosu, ale căruia acțiuni merg în sensul unei politizări a structurii Ministerului Justiției. Dovadă este recenta demitere a d-lui Corneliu Turianu, ex-președintele Tribunalului Municipiului București, și semnarea de către dl. Ninosu a două proiecte de lege (actualmente retrase) privind manifestațiile și personalitatele juridice, ce ar asigura un control complet al protestului public și al mijloacelor de asociere.

• PUNR ÎN AUDIENȚĂ LA PREMIER. O delegație PUNR condusă de Gheorghe Funar a fost primită la Palatul Victoria, unde a avut discuții cu primul-ministrul Nicolae Văcăroiu. S-au abordat probleme legate de acordul și memorandumul prevăzute a fi încheiate cu FMI și Banca Mondială, s-a discutat despre necesitatea schimbării guvernatorului BNR și despre aplicarea cu fermitate a Constituției în județele Covasna și Harghita. Neoficial, în cazul unei eventuale remanieri guvernamentale, PUNR propune în locul d-lui Ninosu a două proiecte de lege (actualmente retrase) privind manifestațiile și personalitatele juridice, ce ar asigura un control complet al protestului public și al mijloacelor de asociere.

• SCANDALUL FLOTEI – LA APOGEU. "Dacă se va constata că contractul Petromin-Forum Maritime conține ilegalități de care-mă fac răspunztor, imi voi da demisia", a afirmat Paul Teodoru, ministru Transporturilor. În cadrul unei conferințe de presă, dl. Teodoru a negat și acuzațiile aduse de Traian Băsescu – PD (FSN) –, conform cărora ar fi fost invitat în Grecia sau că ar fi primit o scrisoare de la armatorul grec Katounis, în care s-ar regăsi 90% din clauzele prevăzute în contractul de asociere.

• ÎN CADRUL CONFERINȚEI DE PRESĂ A PURTĂTORULUI DE CUVÂNT AL PREȘEDINȚIEI, dl. Traian Chebeleu a afirmat că "degeaba se fac unele speculații în mod exagerat, deoarece contractul Petromin-Forum Maritime a fost încheiat într-un deplin spirit al transparenței". Președintia speră că acest contract să fie supus analizei comisiilor de specialitate, pentru că "nimic să nu deficitizeze în vreun fel statul român".

• ULTIMA VICTORIE A GUVERNULUI: ESEC CU FMI. După ultimele negocieri între expertii FMI și premierul Văcăroiu s-a stabilit că peste două săptămâni să sosească în România o comisie a FMI care va lucra cu Ministerul Finanțelor la politica bugetară și executivului. Dl. Maxwell Watson, șeful delegației FMI, a făcut o declaratie protocolară în care își exprimă speranța în continuarea negocierilor. Declarația este speculață triumfală de Televiziune, care dă ca sigură încheierea acordului de împrumut stand-by, sugerind totodată că semi-eșecul Guvernului a fost în realitate o victorie.

• Într-o întîlnire PD (FSN) cu electoratul, dl. Adrian Severin a afirmat că prima consecință a nesemnării acordului stand-by de către FMI va fi aceea că economia României va intra în stare de faliment începînd cu luna octombrie.

• Într-un comunicat de presă, gen. mr. Gh. Florică respinge acuzațiile ce îl au fost aduse de ministrul Apărării în cadrul conferinței de presă de joi. Generalul Florică susține că nu ar fi spus nimic despre "nelincrederea" sa. În președintele țării, el nefăcind de fapt nici o declaratie politică postului de radio Europa Liberă.

SÂMBĂTĂ 24 IULIE

• CONFERINȚĂ – "COOPERARE ÎNTRĂ RÂILE RIVERANE DUNĂRII". Au participat reprezentanți ai Ministerului Afacerilor Externe român, observatori ai Uniunii Europei Occidentale și ai Comitetului 724 al Consiliului de Securitate pentru sanctiunile generate de embargoul impus jugoslaviei. Principalul scop al acestei reunii l-a constituit găsirea modalităților de armonizare și fluidizare în traficul pe Dunăre și a procedurilor aferente de control.

LUNI 26 IULIE

• ION ILIESCU PESTE OCEAN. Vizita oficială a președintelui Iliescu are în program întîlniri la nivel înalt în patru țări latino-americană: Argentina, Uruguay, Chile și Columbia. De asemenea, vor fi semnate unele acorduri generale de cooperare și vor fi adoptate declarații politice comune.

• REGATA BĂSESCU-TEODORU. Fostul ministru al Transporturilor a continuat seria conferințelor de presă dedicate afacerii Petromin-Forum Maritime. Deputatul PD (FSN) a demonstrat că ministru Transporturilor, Paul Teodoru, este implicat în această afacere prin care firma grecească Forum a preluat controlul flotei strategice românești. Astfel, el a adus următoarele dovezi: directorul comercial al Petromin îi-a solicitat lui Paul Teodoru, printr-o adresă datată 8.05.1993, oprirea demersurilor de înregistrare a contractului Petromin-Forum. Între 24 și 27 aprilie, ministru Transporturilor a făcut o vizită în Grecia, cu familia. El a declarat că a întîlnit cu oficialități grecești. Fiind vorba însă de perioada sărbătorii Paștelui în Grecia, "ministrul Transporturilor nu poate discuta cu nici o oficialitate care nu ar fi fost de acord să discute cu dñsul", a declarat dl. Băsescu, asumîndu-și răspunderea în privința celor spuse. Între 13 și 17 mai, Stelios Katounis, care a fost căzut la hotelul Intercontinental în apartamentul imperial, a participat la negocierea contractului Petromin-Forum, negocieri la care au fost prezenti d-nii Paul Teodoru și Adrian Matache (secretar de stat la Ministerul Transporturilor). În 17 aprilie, Stelios Katounis s-a deplasat la Constanța cu trenul președintelui, împreună cu Paul Teodoru. Dacă ministru Transporturilor l-a cunoscut pe dl. Katounis, chiar înainte de începerea negocierilor pentru contractul Petromin-Forum Maritime. În 18 aprilie a fost semnat contractul prin care Stelios Katounis a preluat controlul flotei românești.

• STÎNGA ȘI-A DAT MÎNĂ CU MÎNĂ. La palatul Elisabeta a fost semnat protocolul de constituire a Alianței Naționale Social-Democrație. Din această alianță fac parte mai multe formațiuni neparlamentare de stînga: Partidul Social-Democrat Tradițional, Partidul Social-Democrat Independent, Partidul Social-Democrat "Constantin Titel Petrescu", Partidul Noua Democrație, Partidul Republican-Creștin, Partidul Laborist Român, Partidul Unității Social-Democrație. PD (FSN) nu a aderat la această alianță.

• LADO CERE DEMISIA GUVERNULUI. Într-un comunicat dat publicității, Liga pentru Apărarea Drepturilor Omului apreciază că mareea majoritate a poporului a ajuns în pragul deznaidejdi, din cauza creșterii vertiginioase a inflației și a prețurilor, a scăderii nivelului de trai, precum și a creșterii alarmante a somajului. LADO cere demisia Guvernului, "incapabil să facă față multiplelor probleme pe care le pune în perioada de tranziție".

Grupaj realizat de
RALUCA STROE BRUMARIU
și MARIAN CHIRIAC

DINU PATRICIU

Scopul unificării liberale scuză mijloacele realizării sale?

**Programul Convenției
Democratice conține
și o doză de populism?**

C.D.R.

Domnule Dinu Patriciu, susțineți adeseori că actuala criză este politică și nu economică, sau nu e economică în primul rînd. Nu considerați totuși că măsuri economice necesare și similară ar trebui luate de orice guvern care ar conduce acum România?

Ei susțin că această criză economică prin care trecem reprezintă rezultatul lipsei de decizie politică. În a face o reformă reală în ceea ce privește democrația și în ceea ce privește sistemul economic al acestei țări. În acest sens criza este politică. Este perfect adevărat că în 1990 formațiunile politice nu aveau structură doctrine clare din care să rezulte programe politice clare, dar acum deja lucrurile nu mai stau așa; există alternative care stau fătă în față, alternative care atât vreme cit nu devin suficient de clare pentru oamenii acestei țări, ei nu pot alege. De fapt, din spire partea Puterii se vehiculează o diversiune, un unic drum care ar rezulta dintr-o cercetare "a mii de specialiști". Or, lucrurile nu stau așa. Sigur că decizia politică se fundamentează pe date statistice, dar ea tine de o mentalitate, de o convingere și de o doctrină politică. Decizia politică rezultă dintr-un mod de a vedea lumea, care este diferit între Putere și Opoziție, după cum este diferit chiar și între componente Opoziției. De aceea eu susțin mereu că trecem printr-o criză politică, în care se adaugă o criză de mediatizare a diverselor opțiuni, pe de-o parte, și, pe de altă parte, întreținerea unui climat care să facă imposibilă coagularea și exprimarea opțiunii.

Am citit programul Convenției Democratice pentru ieșirea din criză, publicat săptămînile trecute, și am vizuat acolo cîteva lucruri foarte frumoase, sigur, dar care, puse împreună, sună fals, după părere mea. Se vorbea adesea despre reducerea impozitelor, despre stoparea inflației și despre crearea de locuri de muncă. Nu credeți că e aici o afirmație oarecum demagogică și populistică? Cum poți reduce inflația și, în același timp, reduce și somajul?

Un program nu poate fi privit decât în totalitate, iar măsurile cuprinse trebuie înțelese ca un ansamblu care funcționează unitar. În momentul în care le desprinduți pe cîteva dintre ele, ajungi cu siguranță la concluzii false. Programul propune de fapt un mecanism de reformă. Este absolut evident pentru oricine că, pentru a dinamiza economia românească, trebuie redusă impozitarea. În acest fel, din experiența altora, rezultă că va crește și quantumul impozitării.

După un timp, nu imediat.

Nu imediat, evident. Dinamizarea economiei înseamnă de fapt crearea posibilității de creștere a sectorului privat, singurul capabil să creeze locuri de muncă. În timp, categoric că acest proces va trece prin niște sincopă, iar dumneavoastră la acestea vă referiți. Într-adevăr, nimeni în lume n-a reușit să stopeze inflația și în același timp somajul. Programul Convenției Democratice, pornind de la faptul că inflația este flagelul care ne lovește pe toți iar somajul este cel care îl lovește doar pe unii, propune un program antiinflaționist, care, pe termen mediu, poate duce la crearea de locuri de muncă în noul sector privat. Aceasta este de fapt fundamental, ideea politică de bază a acestui program. Că există premise pentru stoparea inflației este foarte clar: deficitul

bugetar se creează în primul rînd prin suvenționarea neratională a unor întreprinderi nerentabile, se creează datorită acordării de credite preferențiale pentru producția neterminată și datorită faptului că pierderile și urierile sunt acoperite de fapt din bani publici.

Ceea ce voiam eu să admiteți era că există totuși un element populist în programul respectiv: nu se spune, după părere mea, oamenilor tot adevărul, nu li se spune că pentru a dinamiza economia și pentru a stopa inflația, care într-adevăr este flagelul general și cel mai supărător, trebuie făcute sacrificii în materie de somaj. De ce nu credeți că ar fi trebuit spus adevărul?

Ei cred că trebuia spus, și de altfel, într-o primă formă, programul o spunea mult mai dur. El este însă rezultat în urma unor discuții în Comitetul Executiv al Convenției Democratice, unde au fost cîteva lucruri scoase și altele "înmunate". Printre acestea se numără și o exprimare mai clară a faptului că o politică antiinflaționistă înseamnă somaj, iar somajul presupune măsuri diferențiate în ceea ce privește protecția socială și în primul rînd îndreptarea ei către păturile cele mai lovită de tranziție. Acest aspect a rămas, dar nu a rămas exprimarea clară a ideii că o politică antiinflaționistă înseamnă creșterea somajului. Pot să vă mai dau cîteva exemple: noi eram de părere că în formularea cu privire la restituirea proprietății trebuia trecut foarte clar că este vorba de restituirea proprietăților industriale, imobiliare și funciare confiscate prin întreaga legislație a statului comunist, nu o formulare vagă – "restituirea proprietăților confiscate abuziv de statul comunist".

"Cu siguranță nu, ca prim-ministrul, dar fiind în Opoziție pot să o fac..."

Ați reproșat primului-ministrului și în general Guvernului faptul că, alcătuind bugetul pe anul în curs, au avut în vedere o rată a dolarului de 500 lei, care era evident subevaluată. Să presupunem că suntem prim-ministrul și sănătății într-o situație dificilă, comparabilă cu cea în care suntem noi acum; vă angajați să faceți o estimare publică asupra ratei medii pe anul în curs a dolarului?

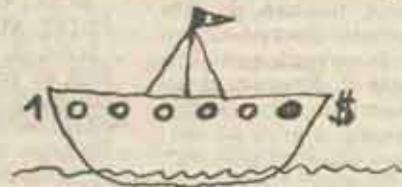
Cu siguranță nu, ca prim-ministrul. Dar, în Opoziție fiind, pot să o fac, iar atunci cînd aș avea de alcătuit un buget sau să coordona întocmirea unui buget, evident, să face-o pornind de la date realiste, date adevărate. Dacă situația ar fi gravă, eu cred că din punct de vedere politic important este de spus adevăr-

rul oamenilor, pentru că să-i ai alături. Cel mai grav este că cei asupra cărora măsurile se răsfring să te bănuiască de minciună. Din punct de vedere politic, acesta este de fapt raționalul de la care trebuie plecat pentru o anumită decizie politică.

Ei sunt de acord cu dvs., dar, așa cum ați sesizat, sunt anumite aspecte, legate mai ales de rate ale valutelor, care, dacă sunt făcute publice, duc la speculație și fac ca orice previziune să fie depășită.

În această problemă, tinând seama de dinamica pe care cursul de schimb al leului o avea în momentul respectiv, ar fi trebuit ca premisele de la care se pornea calculul bugetului să fie cu totul altele. Se putea extra apăra curba de piñă în momentul respectiv, nepresupunând nici creșterea, nici descreșterea. Se putea, cu argumente, presupune o anumită scădere a curbei – dar cu argumente, nu pur și simplu să nuici o justificare.

Afacerea Petromin-Forum Maritime sau concurența dintre Salonic și Constanța

Intă că acum PDSR (FDSN) a propus o sesiune extraordinară în toamnă, după ce a respins-o pe cea propusă de Opoziție în vară. Cum interpretați acest fapt? O cedare, un mod de a spune "facem sesiunea cind credem noi, că noi suntem stăpini"...

Era evident că opinia publică a amendat puternic gestul Puterii de a opri această sesiune extraordinară și deci trebuia preluată inițiativa, într-un fel sau altul. Mie mi se pare însă un gest demagogic de a convoca o sesiune extraordinară în ultimele două zile ale vacanței parlamentare, pentru că va fi extrem de limitată în timp și va fi extrem de întirzată. De fapt, ceea ce speră Puterea este că valul din opinia publică să treacă pînă atunci. Toate trec și se uită. Or, eu sper că lucrurile să nu stă așa și presa să reușească să întrețină atenția opiniei publice asupra manifestărilor de corupție sau a celor de incompetență dublată de corupție, care grevează extrem de puternic viitorul acestei țări.

În legătură cu aceasta, cum interpretați ultimele desfașurări în afacerea Petromin-Forum Maritime? Dîntr-o emisiune TV organizată de Emanuel Valeriu cu armatorul grec rezulta că totul este în regulă: un contract minunat, România nu are decât de cîștigat. Dar mai rezulta încă un lucru destul de limpede, și anume că nici pomeneală ca armatorul grec să accepte mai puțin de 51% din acțiuni.

Acest interviu la Televiziune cred că dovedea faptul că Puterea este interesată în escamotarea adevărătorilor implicații ale acestui contract și va fi o dovadă de maturitate din partea Opoziției să nu-i permită să o facă. Povestea acestui contract are cel puțin trei părți: o dată derularea lui și aspectele de tehnică comercială, o altă problemă este importanță economică pe termen lung pentru că în acestui contract, iar a treia – implicații politice ale acestui contract. Din punct de vedere al tehnicii comerciale, este incredibil că s-a putut întimpla așa ceva. Pe 26-27 aprilie, primul-ministrul se duce la Atene, pe 1 mai se primește o ofertă, pe 7 mai se traduce de către un funcționar oarecare al Petromin-ului un contract maltez, pentru că nu există un precedent, nu există documentație în țară. El este avizat la Petromin de către un jurist care nu cunoaște nici o limbă străină – a terminat în '57 studiile la Moscova –, în 13 mai se semnează și de-abia în 31 mai Agenția Română de Dezvoltare își trimite avizul primului-mi-

stru, în care se cere și se arată, conform art. 216 din Legea societăților comerciale, că este necesară o hotărîre de guvern, fiind vorba de o acțiune de importanță națională. Acest aviz nu este luat în seamă și lucrurile merg în separe: contractul trece de Judecătoria și ajunge la Registrul comertulu. Este incredibil că se poate desfașura un contract de o asemenea importanță așa de rapid, fără ca acest contract să conțină garanții pentru partea română privind exploatarea flotei, garanții privind partenerul, clauze asiguratorii privind posibilitatea de folosire a flotei în caz de necesitate – și astă într-o tară în care orice contract durează luni de zile datorită incinetării birocratice. Aceasta este aspectul de tehnică comercială. Cred că orice fel de întreprinzător privat și-ar fi apărat interesele mai bine. De exemplu, fiind vorba de un lot de obiecte, l-ar fi împărtit și ar fi căutat mai mulți parteneri, în aşa fel incit să-i pună în competiție.

Trecind la al doilea capitol, lipsa garanțiilor face ca întregul control asupra flotei să fie pierdut, ceea ce poate aduce România într-o situație foarte gravă. Hai să ne întrebăm ce să arătă împreună dacă Ucraina nu ar mai vinde minereu României și ar trebui importat din Brazilia, și ar ajunge de la 10 la 15 dolari pe tonă. Aceasta este importanță economică, dar mult mai gravă este implicăția politică. Este suficient ca cineva să se uite pe hartă ca să vadă că Salonicul și Constanța se află la aceeași distanță față de vestul Europei, fără diferențe notabile, cu o observație: dinspre Salonic nu se poate transporta spre vest decât pe cale rutieră sau pe cale ferată. Constanța are marele avantaj al canalului Rhin-Dunăre. Deci era evident că importanța Salonicului va scădea față de importanța Constanței. Or, Comunitatea Europeană acordă extrem de mari credite pentru dezvoltarea infrastructurii. Trebuie înțeleasă că marile bănci aflate în spatele d-lui Katounis au interes și în acele credite acordate de Comunitatea Europeană. Eu cred că aici trebuie căutată cheia acestei afaceri, iar această implicăție politică este de natură a pune sub semnul întrebării numai competența, dar și buna-credință a Guvernului.

În orice caz, acceptând să renegocieze cîteva din clauzele contractului, cum ar fi cîea legătat de procente, Guvernul sugerează implicit că prima negociere a fost gresită. Este cel puțin incompetență.

**"E perfect onorabil"
a acceptă dezertori
dintr-un partid prieten**

În cu totul altă ordine de idei, în ultimul timp cîțiva deputați ai Partidului Alianței Civice, anume grupul civic-liberal, au trecut la Partidul Liberal 1993. Am să spun direct: cred că cîstea onorabil să acceptă dezertori dintr-un partid prieten, un partid aliat cu care colaboră în cadrul Conv-

erătoare și democratice?

Cuvintele pe care le folositi nu definesc fenomenul, sub nici o formă. Eu cred că e perfect onorabil, ca să vă răspund de la început. Neonorabilă este atitudinea de tergiversare a unor gesturi politice care să ducă la unificarea pe criterii doctrinare a forțelor politice din Opoziție. Dar, ca să nu rămîn la generalitate, să spune următoarele: noi am propus de multă vreme Partidului Alianței Civice o alianță în vederea fusionării, am și discutat-o cu conducerea acestui partid. Se părea că suntem absolut de acord asupra necesității fuzi-

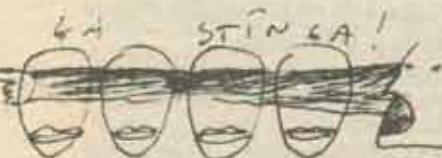
INTERVIUL SĂPTÂMÎNII

QE

nii. Între timp a apărut un conflict în interiorul PAC legat de persoane și de evoluția lor în timp. PAC vine dinspre o mis-

care (AC), alcătuită din oameni care au refuzat politicul în primă instanță. O parte a lui s-a profesionalizat, sănătatea care încearcă, unii chiar reușesc, să devină profesioniști ai politicii. Interesele lor au inceput la un moment dat să difere de ale celorlalți. Iar în ceea ce îl privește pe dl. Manolescu, spre marele meu regret, el nu a înțeles că astfel de oameni care devin personalități politice trebuie stimulați într-o echipă, și nu conduce. În momentul în care conflictul a sărit grav în interiorul formațiunii, același oameni și-au văzut în pericol cariera politică, evoluția politică, ajungând în conflict cu președintele partidului. Era normal ca ei să și caute un alt drum. Faptul că nu există diferențe doctrinare între ei și noi era unul din motivele pentru care propuneam această unire. Eu cred că unirea celor două grupuri parlamentare a însemnat un gest politic extrem de important, și un gest politic de deschidere a noastră către PAC, pentru că noi n-am refuzat participarea în acest grup a celor doi sau trei parlamentari care au rămas. Deci a fost un gest de deschidere, de astfel acceptat și de dl. Manolescu, se pare, în ultimele zile. Grupul civic-liberal devine al patrulea în ordinea mărimii. Apoi, faptul că mareea parte a deputaților au trecut la PL-'93 nu înseamnă decât întărirea mișcării liberale, întărirea datorită faptului că ei conlucră în interiorul unei structuri unitare. Nu văd ce e rău în asta. Eu am speranță că PAC își va schimba atitudinea și va accepta în cele din urmă o alianță și chiar o fuziune cu noi.

"Numai la bolșevici există disciplina de partid"

Ce spuneți exprimă destul de clar, sau relativ clar, avantajele Partidului Liberal. Problema este dacă, totuși, trebuie într-un fel sau în altul încurajată dezertarea dintr-un partid a unor oameni care ar fi trebuit să se supună, de bine, de rău, disciplinei de partid.

Nu trebuia să se supună nici unui fel de disciplină. Mie mi se pare că în interiorul unui partid, al unei forțe democratice, nu poate fi vorba de disciplină, de respectarea hotărârii unei conduceri, atât vreme cât nu există un minim de consens în interiorul formațiunii respective. Numai într-un partid totalitar hotărârilor se iau de vîrtei cineva și de sus în jos. Supunerea la regula majorității în interiorul conducerii unui partid este defecuoasă. Trebuie să funcționeze regula consensului, chiar dacă este mai greoie, iar disciplina, într-un alt sens, acela de funcționare unitară, rezultă din comunitatea de interes. Or, v-am explicat că PAC nu mai era un partid, din moment ce interesele erau complet diferite. Cind vorbită de dezertare, există o umbră de totalitarism în mentalitatea care stă la baza acestei afirmații.

Lucrurile, după mine, stau în felul următor: sănătatea intr-o țară, cel puțin sub acest aspect, liberă. Putem sau nu să facem parte dintr-un partid politic, și sănătatea mărcate partide politice în care ne putem inscrie. Odată însă ce ne-am inscris într-un partid, trebuie să acceptăm o anumită disciplină. PAC a avut un Congres, și a adoptat un statut, său votat niște organe de lucru. S-a creat o structură. Ea, după parere mea, ar fi trebuit respectată. Dar mai este un aspect, și acesta mi se pare chiar și mai important, și anume electoratul. Există un electorat al PAC, așa cum cred că există și un electorat al PL-'93. Deputatul nu este mandatarul în primul rînd al partidului, și cu atît mai puțin al proprietarilor vederii; el este, într-un fel, mandatarul oamenilor care îl au trimis în Parlament.

Aici gresiti profund, iar ceea ce spuneți este și anticonstituțional. Odată ales, cel care are un mandat parlamentar este dator doar în fața propriei constiințe cu modul în care se exprimă politic. Aceasta este un principiu de bază al

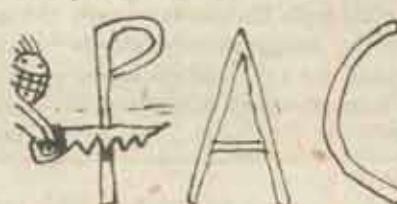
democrației: inexistentă unui mandat imperativ. Electoratul îl poate amenda la alegerile următoare; pînă atunci, relația dintre el și electorat este legată de modul de percepție de către electorat a acțiunilor pe care el le îndeplinește.

Nu e vorba de un mandat imperativ în sensul juridic al cuvîntului. Dar e vorba de o relație morală dintre deputat și alegător.

In Parlament, un anumit partid reprezintă un anumit mod de a gîndi. Aceasta este de fapt esența parlamentarismului: partidele sunt doar instrumente, sunt doar vehicule. Ar însemna să exagerăm cu totul importanța structurii interne a unui partid. Numai la bolșevici se întimplă aceasta, că disciplina internă de partid. Notiunea aceasta nu există, vă rog să stați de vorbă cu oamenii politici, parlamentari occidentali și veți vedea că reacționează cu surprindere în fața unei astfel de sintagme: "disciplină internă de partid". Vă repet, în interiorul unui partid există consensul determinat de comunitatea de interes în primul rînd, pentru că, așa cum a spus, te duci la alt partid dacă interesele nu mai corespund cu cele ale partidului în care te-ai înscris. Mai ales într-o viață politică extrem de fluidă, cum este a noastră. Să există interese care transced structurile de partid. De exemplu, interesul coagulării mișcării liberale. Eu cred că aceia care refuză acest firesc fenomen care se întimplă acum, de unificare, vor ieși, incet-incet, din viața politică. Este, după părere mea, un refuz al istoriei, care nu poate rezulta decât din orgoliu și vanității, nu din idei.

Nimeni nu se opune ideii unificării mișcării liberale.

Ba da, pentru că procesul de unificare are și o scadentă. Noi nu putem aştepta la nesfîrșit ca să menajăm orgoliul. Despre ce negocieri poate fi vorba între două formațiuni politice surori, înainte de un congres care în mod democratic să aleagă o conducere? Ce obiect ar avea acele negocieri? Cel mult norma de reprezentare la acel congres, pentru că în rest înseamnă a face politică în culise: tu iezi seceriatul general, tu devii președinte și a.m.d. E vorba de persoane și de poziție unor persoane, deci de orgoliu și de vanităță, care în acest moment trebuie depășite. Personalitățile trebuie să se impună printr-un joc democratic, nu prin faptul că la un moment dat au ocupat o anumită poziție. Să, după cum știți, noi suntem unul dintre cele mai democratice partide din țară astăzi, prin statutul pe care-l avem.

"Nu a existat și nu există PAC"

Aș mai fi vrut doar să vă semnalez un lucru, anume că, după mici investigații de ordin sociologic pe care le-am făcut și noi, dar și alții, electoratul privește cu foarte mult scepticism și multă neîncredere aceste plecări dintr-un partid în altul, chiar în cadrul unor formațiuni, să spunem, alăturate. Ele, indiferent de motivele pe care dvs. le formulați aici, în afară fac o impresie reală și săptămână să fie penalizați, sau Convenția să fie penalizată, la alegerile viitoare. Mai e ceva, și îmi permit să vă spun: se spune că, dacă într-adevăr vor începe negocieri mai serioase în toamnă pentru o schimbare a formulei de guvernare, PL-'93 se găsește acum, cu acest nou grup pe care l-a primit, într-o poziție tare în sinul Convenției, putând să contrabalanseze cu relativ succese PNCD, și că acesta este de fapt scopul mișcării dvs.

Sunt numai speculații politice. Scopul nostru este unificarea mișcării liberale, care trebuie să devină unul din vectorii cei mai importanți ai vietii politice românești în cel mai scurt timp. Noi suntem absolut conviniți că numai soluții liberale pot scoate țara din impas. Dar nu putem face ca acest proces de unificare să fie complet, dacă nu suntem deschisi tuturor personalităților, grupurilor liberale, precum și formațiunilor care doresc să se alăture. Vom duce această politică în continuare, cu toate riscurile pe care dvs. le relevați, și pot să vă spun că există și reversul medaliei: electoratul are

nevoie de o alternativă și începe să se impună această alternativă liberală; însă Puterea începe să se recunoască. Sigur că în orice gest există posibilități de interpretare. N-ăs vrea să comentez meschinele discuții despre echilibrul de forțe. Eu cred că singura discuție care se poate purta în interiorul Convenției Democratice este aceea a respectului între parteneri egali.

Din acest punct de vedere, nu aș zice că gestul făcut de PL-'93 poate să încurajeze acest respect.

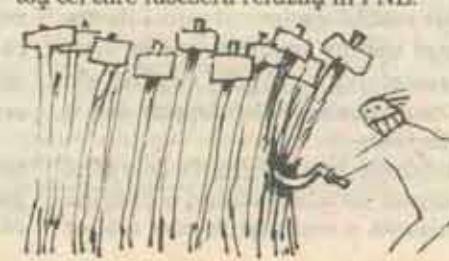

Pentru că dvs. porniți de la o premisă falsă, de la faptul că PAC ar fi existat independent; nu a existat și nu există PAC. El e pe de-o parte o excrescență a Alianței Civice în plan politic și din această dețasare și creștere în același timp s-a desprins în mod absolut firesc un grup care a devenit realmente profesionist în politică. E un proces de evoluție, iar ceea ce PAC a rămas ca etichetă nu are o foarte bine conturată poziție politică în acest moment. Este normal ca, pe măsură ce un anume curent crește, să rămână afară unele dintre posibilele componente ale curentului respectiv. Eu privesc cu mare regret acest fenomen. Repet, sper ca întreg Partidul Alianței Civice să fie alături de noi că mai curind posibil ar fi singura sa posibilitate de supraviețuire politică. Altfel, el se va îndrepta către stînga.

Spuñeti-mi acum că ceva despre filialele dvs., despre PL în teritoriu. Se spune, iarăși, că PL-'93 nu prea e un partid, în sensul că are un grup de conducere și un grup parlamentar – foarte activ, de altminteri –, dar că nu prea are bază.

Este extraordinar cum partenerii noștri – dvs. vorbiți de fair-play – vehiculează astfel de idei. Aș spune că fair-play-ul în politică nu se impăcă de loc cu balcanismul nostru funciar. Vă da cîteva cifre: în ultima perioadă au fost alegeri parlamentare în diferite locuri din țară; peste tot unde am participat, am cîștigat. Este vorba de Baia-Mare, e vorba de o comună cum e Recaș, în Banat. Deci, e clar că există o fundație a liberalismului în această țară. Avem structuri în absolut toată țară, în absolut toate județele țării, chiar acolo unde celelalte partide de opozitie sunt inexistente, cum e, de exemplu, Covasna și Harghita. Forța în teritoriu se exprimă în componenta delegațiilor permanente ale consiliilor județene.

Avem un președinte de consiliu județean și un vicepreședinte la Satu-Mare, avem doi vicepreședinți de consiliu județean, avem 26 de membri în delegațiile permanente. Avem zeci de primari în orașe mici și comune, avem sute de consiliieri, așa încît nu se poate vorbi de un partid care n-are decât un virf și nimic la bază. Iată care este forța acestei formațiuni. Sigur că și prin venirea grupului civic-liberal în PAC am cîștigat în unele zone consiliieri locali, consiliieri județeni, oameni de valoare. Adaug că aici se petrece un fenomen pe care noi l-am trăit, dar de care dl. Manolescu, din păcate, nu ține seama: în momentul în care pleacă conducerile filialelor județene, ceea ce urcă în locul lor este ceea ce a fost respins înainte, și astăzi înseamnă o pierdere de valoare în plan uman pentru partidul respectiv. Este ceea ce și nouă ni-să întîmplăm în 1990, cind alături de noi, pe lingă foarte mulți oameni de valoare, au venit toți cei care fusese refuzati în PNL.

Are țaranul român o mentalitate liberală sau conservatoare?

În legătură cu problemele acestea, legate de teritoriu și de audiență partidului, ați făcut, cred, o afirmație care mie mi-a părut interesantă: vă referăți la faptul că ați putea avea chiar și o audiență în mediul rural, pe considerentul că țaranul care dispune de proprietatea lui are o mentalitate liberală. Susțineți această afirmație?

Nu chiar aș am formulat. Am spus că țaranul român este, evident, greu de modificat ca structură psihologică și ca mod de a vedea lucrurile. El rămîne un individualist, e intelligent, creativ și întreprinzător, prin modul de evoluție al civilizației noastre rurale. Acest țaran individualist și întreprinzător a crescut că Iliescu "i-a dat pămînt"; tocmai simțul lui de proprietate l-a făcut să voteze cu Iliescu. Acum însă își dă seama că nu a fost așa, și aceleași caracteristici perene îl înțeampă să se îndrepte către reprezentarea politică ce-i este naturală în orice democrație: el va vota cu dreapta, va vota cu "conservatorii" – pun cuvîntul între ghilimele deoarece conservatorismul are o cu totul altă conotație în România. Va vota cu cei care îi aparțin proprietatea, va vota cu noi. Suntem absolut convins pentru că circul foarte mult la țară și am extrem de multe discuții cu oamenii de la țară. Eu suntem perfect convins că alegerile următoare vor fi o catastrofă pentru stînga, în această țară care are o tradiție rurală, chiar distrusă de 25 de ani de migrație forțată către oraș.

Așa să fie, deși tare să tem că vă fuți dorințele drept realități, mai ales în ceea ce privește mentalitatea țăranului. Deși nu contest faptul că mulți dintre țărani l-au votat pe Iliescu pentru că au socotit că el le-a dat pămînt, iarăși, foarte mulți l-au votat și pentru că au avut sentimentul că el reprezintă un simbol al continuității, al transformărilor în continuitate. Or, acest conservatorism – de data asta fără ghilimele – pare a fi, după mine, mai degrabă calitatea care caracterizează clasa rurală astăzi.

Vă contrazice, pentru că țaranul a fost cel mai oprimat timp de 50 de ani de comunism. El nu poate fi pe termen mai lung conservator. Țăranul român a stat în expectativă în primii ani după '89 și a reacționat conservator, cum spuneți, la necunoscut, la ceea ce i se părea împărtășitor prin straniere, dar nu uită că la țară Televiziunea, Radioul sănătatea extremitate de văzute și ascultate, fiind singura legătură cu lumea. Sigur că noi văd că Televiziunea este un instrument de manipulare absolut evident. Ea îl aduce totuși, vrînd-nevrînd, o legătură cu lumea. De ce facuse Ceaușescu din Televiziune un mijloc de comunicare de două ore pe zi, în care nu se spuneau decât aleleașii sabioane timp de două ore în fiecare zi? Pentru că el voia să opreasca orice legătură cu lumea. Nu numai mesajele politice directe trec către acel votant mai puțin cultivat din mediul rural, ci trec toate imaginile: imaginile bunăstării Occidentalului, imaginile unei viațe pe care și-ar dori-o. Faptul că îl duce în mod necesar către dorință schimbării.

Un recent sondaj IRSOP, deși dădea Guvernului o cotă extrem de mică de popularitate – ceea ce, la urma urmelor, nu e decât normal –, în schimb acordă înțelegător Iliescu o cotă remarcabil de mare, ceea ce ar însemna, dacă sondajul e corect, că funcționează în continuare mitul "regelui bun".

Trebue să luăm în dinamică lor aceste cifre. Popularitatea lui Iliescu a pornit de la 86% în 1990 și a ajuns la 47 sau 49% acum. Făcind un calcul, veți ajunge cu siguranță la ideea că dl. președintele Iliescu la alegerile următoare nu mai are nici cea mai mică umbră de sansă.

Probabil că infringerea sa va depinde, iarăși, mult și de contracandidatul său. Dar, pentru că veni vorba, cred că în posibilitatea unui guvern cu participarea Opozitiei în toamnă?

Nu mai cu participarea întregii opozitii, ca element determinant al acestui guvern. Nu cred în asocierea Opozitiei la o guvernare FDSN. Orice partid component al Oponeiției actuale care ar accepta o astfel de formulă este un partid sinucigaș. Orice persoană din diversele partide ale Oponeiției care ar accepta o astfel de formulă își termină cariera politică.

Să înțeleg că există astfel de încercări? Acestea ar fi variantele avute în vedere de Puterea actuală. Sper însă că rațiunea să-i domine pe toți cei care fac parte din Oponeiție: nu disciplina de partid de care vorbeați dvs., ci intima convingere.

PAVEL CÂMPEANU

Credibilitatea Televiziunii Române

- Un studiu de caz -

(Urmare din numărul trecut)

Semnarea protocolului

Ultima fază a tratativelor este, în același timp, cea mai scurtă, cea mai puțin transparentă și cea mai productivă. Ea se încheie a doua zi după ce s-au făcute, prin semnarea unui protocol. Conținutul acestui document nu fericește nici una dintre părți. Compromisurile pe care le cuprinde par să vineze mai puțin rezolvarea litigiilor, cît amînarea, celi puțin pentru moment, a grevei generale, de care fiecare dintre

cei doi parteneri are propriile sale motive să se teamă. Cu toate acestea, cunoașterea protocolului furnizează o posibilă explicație retrospectivă a disreției cu care guvernul să-a străduit să învăluie reluarea negocierilor.

Documentul scoată în evidență două categorii de concesii stîrjenitoare la care guvernul a fost constrins să consimtă. Una constă în abandonarea partenerului de rezervă pe care și-l alesese. Neselemnarea protocolului de către liderii cu rol de înlocuitor confirmă nereprezentativitatea acestora și dezvaluie, totodată, manevra prin care guvernul încercase să înlocuiască un partener reprezentativ, dar incomod, printr-un pseudo-partener comod, dar nereprezentativ. A doua concesie stîrjenitoare este legată de unele dintre prevederile care constituie însăși substanța documentului, cum ar fi denumirea și cantumul fondului de referință, nivelul salariului minim și obligativitatea respectării lui pe întreaga economie națională. Guvernul acceptă astfel în 6 mai o serie de măsuri pe care le respinsese anterior, argumentând cu cifre că adoptarea lor ar avea efecte economice devastatoare. Reiese că fie acele argumente și cifre erau inexacte, fie că guvernul este atât de slab încât împinge în mod conștient economia spre un adevarat colaps. Cunoscind aceste aspecte, înțelegem că voîntă guvernului de a minimaliza reluarea negocierilor tjinea de fapt să minimizeze concesiile pe care știa că nu le mai poate evita.

Actualitățile TV au înfățișat mult mai amplu desfășurarea conflictului decât încheierea acordului care i-a pus, pentru moment, capăt. Semnarea protocolului a fost relatată sub forma cea mai neinteresantă cu putință: în seara de 6 mai, după transmiterea a 35 de subiecte dintre care ultimele 3 au fost conferință de presă a ASIROM, degradarea

Curții Domnesti de la Tîrgoviște și deschiderea unei expoziții, cronică a dat citire unui text fastidios prin lungime și prin încarcătura de cifre și de termeni tehnici. După ce în zilele anterioare oferiseră zeci de imagini referitoare la mersul negocierilor, Actualitățile TV anunță încheierea lor fără nici o imagine, în cel mai desăvîrșit anti-limbaj audio-vizual. Nesfîrșitei litanii care constă în lectura textului nu i se adaugă nici un cuvînt rostit fie de semnatarii lui, fie de reprezentanți ai opiniei publice, greviști sau negreviști, fie chiar de comentatori ai Televiziunii. Dorința premierului de a ține opinia publică departe de ultima fază a tratativelor este satisfăcută de TVR nu numai pe parcursul acesteia, ci și după încheierea ei.

Semnarea protocolului va fi comentată în schimb a doua zi, vineri 7 mai, prin nu mai puțin de trei declarații oficiale: subiectul 1 – purtătorul de cuvînt al guvernului, subiectul 2 – conferință de presă a ministrului Finanțelor, unul dintre semnatarii documentului, și subiectul 9 – purtătorul de cuvînt al președintelui. Aceeași ediție a Actualităților prezintă sindicatele în două momente: subiectul 10, înfățișându-l pe liderul BNS, care nu semnase protocolul, aflat la Constanța, unde greva continuă, și subiectul 11, un fel de comunicat al Frăției afirmand, între altele, că deși protocolul a fost semnat, conflictul continuă.

Nici una dintre cele trei declarații oficiale nu a fost consacrată exclusiv protocolului. Ele au menționat semnarea acestuia printre alte evenimente la ordinea zilei, ca de pildă adoptarea unui nou regulament pentru folosirea energiei electrice, vizita d-lui Iliescu în unele republici din fostă Iugoslavie și a d-lui Negrițoiu la Bruxelles, rata inflației etc. Această imagine a semnării protocolului, prezentată de Actualitățile TV din 7 mai, are două particularități:

1. ea exprimă punctul de vedere oficial orientat spre minimalizarea protocolului;

2. pe cind sursele oficiale se referă, totuși, la semnarea protocolului, cele sindicale se referă la continuarea conflictului. Această din urmă alegație este negată categoric de Actualitățile ultimelor două seri ale săptămânii – sămbătă 8 și duminică 9 mai.

Stingerea conflictului

Preponderența subiectelor privitoare la conflict în prima jumătate a săptămânii corespunde mersului evenimentelor și este prin urmare firească. Mai puțin firească este precipitarea cu care în ultimele două seri conflictul dispără cu desăvîrșire de pe micul ecran, deși continuă să se manifeste destul de inconsistent în realitate. Cine privește Actualitățile TV din seara de duminică 9 mai constată că primul subiect de așa-zisă actualitate internă – de-abia al 11-lea în ordinea transmiterii – descrie succesele Combinatului Siderurgic Hunedoara. Nimic din ce precede și din ce urmează nu sugerează că România trăiește reculul nesigur al unuia dintre cele mai aprinse conflicte care au zguduit societatea după '89, conflict ale căruia cauze profunde sunt de departe de a fi fost eliminate.

Strâdania Actualităților TV de a oferi milioanele de telespectatori o imagine eufemizată a realității în care trăiesc

nu se rezumă însă la aceste zile. În reprezentarea TVR, conflictul a avut trei dimensiuni: maximă – grevele,

medie – negocierile, și nulă – cauzele. Cauza ultimă a conflictului a constituit-o nouă mărire a decalajului dintre preturi și venituri ca urmare a retragerii subvențiilor de stat. Săptămâna studiată era cea în care populația lăua primul contact direct cu noile preturi, înainte ca vred măsură de compensare să fi intrat practic în vigoare. Forța acestui soc și potențialul lui perturbator fusese demonstrată încă în ajunul lui 1 mai prin numeroasele asalturi asupra fabricilor de pline și a centrelor de desfacere. Televiziunea, care nu omisese astfel de întimplări înainte de 1 mai, le trecea integral cu vederea după. Or, după, există riscul ca asemenea întimplări să se repete, sau să se extindă, sau să se agraveze. Apariția noilor preturi dublă de dispariția unei serii de mărfuri nu poate decât să măreasca iritarea populației. Disputa în jurul noului raport dintre preturi și venituri nu îl angaja numai pe negociatori și pe greviști, ci în mod nemijlocit întreaga populație. Totuși, Actualitățile TV au preferat să omită acest palier decisiv al conflictului în curs, concentrându-se exclusiv asupra grevelor și negocierilor. Cu excepția a două subiecte luni 3 mai și a unuia duminică 9 mai, tema noilor preturi și a noilor dificultăți de aprovisionare ieșea din cîmpul vizual al Actualităților TV tocmai în zilele cînd existența cotidiană a membrilor societății urma să se în drepte și spre absorbtia, și spre respingerea lor. Prezentind conflictul numai în aspectele lui instituționalizate și omitîndu-i cauza inițială, Actualitățile TV oferă seara telespectatorilor imaginea consolatoare a unei realități din care lipseau aspectele cele mai exasperante înfruntate în cursul zilei.

1. Spre deosebire de anii dictaturii, cînd Televiziunea exprima un singur punct de vedere – cel al puterii –, acum ea exprimă o varietate de puncte de vedere. Televiziunea este polisemică, micul ecran a devenit, comparativ cu monologul ceaușist, un spațiu al dialogului social.

2. Fără a impiedica exprimarea altor poziții, Televiziunea Română actuală avanță net și constant pozițiile puterii.

3. Regularitatea acestui comportament sugerează că TVR nu este atât un observator, cît un susținător al puterii. Confluențele sale cu miscările tactice ale guvernului nu au fost inițiate de ea, ci de acesta din urmă, orientarea sa nu precede, ci succede orientărilor puterii.

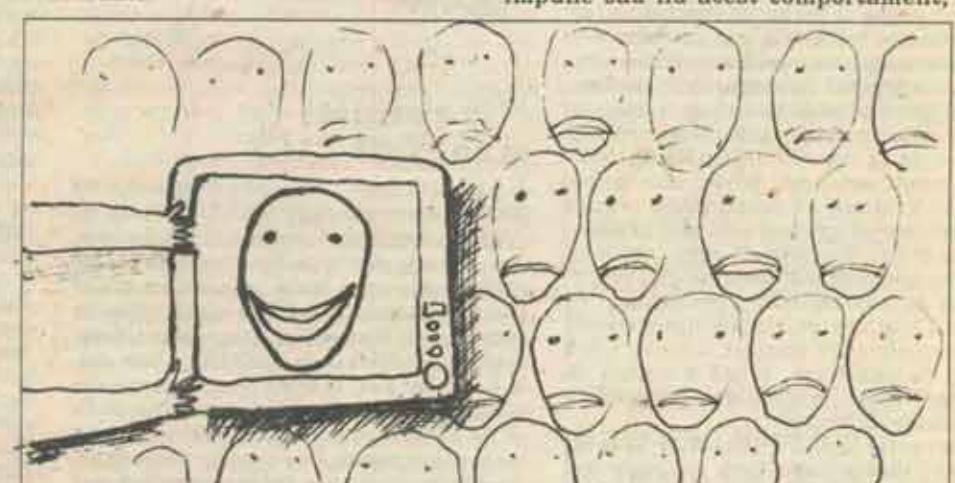
4. TVR își îndeplinește acest rol instrumental în două modalități, dintre care una este explicită și cealaltă discretă.

5. Modalitatea explicită este practicată doar intermitent, ea constituind, în termeni legali și politici, un abuz: inegalitatea flagrantă a timpului de antenă, transferul adversarilor puterii din ediția de seară în ediția de noapte a Actualităților, întreruperea fluxului de informații pentru a se citi "erata" primului-ministrului și-a.

6. Modalitatea discretă este categoric prevalentă. Ea se realizează prin diverse tehnici de manipulare care operează:

- asupra frecvenței, oscilând între omisiune și repetare în exces;
- asupra proporțiilor, oscilând între supra și subdimensionare;
- asupra conexiunilor, oscilând între asociere și disociere forțată;
- asupra evaluărilor, oscilând între eufemizare și agravare;
- asupra obiectului, oscilând între fragmentare și substituire;
- asupra timpului, procedind prin ordonare, temporizare sau sincronizare arbitrară.

Fiecare dintre aceste tehnici a fost folosită într-o măsură sau alta în Actualitățile TV de seară din săptămâna 3-9 mai 1993. Insistența utilizării lor infirmă alegațiile potrivit căror Televiziunea Română ar fi o instituție independentă. Într-o situație de conflict social, ea se comportă ca un instrument al puterii. Nu se poate să dacă puterea impune sau nu acest comportament,

Observații generale

Atât cît permite orizontul acestei abordări, se poate reține că în săptămâna studiată Actualitățile TV au acordat conflictului social în mers o atenție susținută. Această atenție a fost sensibilă înegală față de diferitele laturi ale conflictului și față de actorii direct angajați în desfășurarea lui. Locul dezirabilă echidistanță l-a luat o asimetrie care să accentueze măsura intensificării conflictului și care favorizează evident puterea.

În limitele aceluiași orizont, analiza întreprinsă, deși limitată ca obiect și ca dorință, îngăduie cîteva remarcă generale:

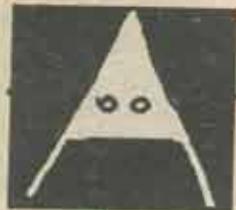
este însă neîndoelnic că ea îl tolerează. Apelul la aceste tehnici manipulatoare poate fi sesizat sau nu de telespectator, ansamblul lor nu poate însă rămnă nebăgat în seamă de aceștia. Iată de ce performanța TVR din săptămâna studiată are mai multe sanse să îl slabăbit, decât să îl întărită credibilitatea ei.

Caracterizează aceste observații un comportament ocazional al TVR, sau comportamentul său constant? Numai repetarea unor analize asemănătoare în viitor poate propune un răspuns fundamental la această întrebare.

Echipa noastră intenționează să efectueze periodic asemenea analize.

Iunie 1993

29 iulie - 4 august

ACADEMIE

22
III

Viața secretă a ACADEMIEI

GABRIEL ANDREESCU

Revenind la Academia Română

O scrisoare semnată de dl. Gheorghe Prisăcaru ne reproșea ză, printre altele, că a fost numit în nr. 27 al Revistei "22", într-un mod "fals și diversionist", drept "șef al fostului cabinet dol". Această formulă avea o funcție metaforică, expedind în patru cuvinte o biografie mai bogată și în definitiv mai interesantă. Iată un motiv în plus pentru a oferi cititorului informații mai ample asupra directorului relațiilor externe, cancelariei și protocolului Academiei Române.

1. Fișă biografică pînă în decembrie 1989

Studii: Facultatea de Istorie, Universitatea "A.I. Cuza" din Iași, absolvit din 1965.

Doctorat 1989, Academia "Ștefan Gheorghiu", titlul aproximativ al tezei "Organizații de tineret din Europa Occidentală".

Functii ocupate:

1965-1968 – repartizat după absolvire ca lucrător muncă politică la UTC Iași.

1968-1970 – aceeași încadrare la comisia județeană UTC Iași.

1970-1980 – aceeași încadrare, promovat la Comitetul Central UTC.

1980 – numit la Secretariatul General al Consiliului de Miniștri ca șef de secție protocol.

1983 – numit director de cabinet în același loc, deci la Secretariatul General al Consiliului de Miniștri, aceste două încadrări sunt la cabinetul II, prim-viceprim-ministrul – Elena Ceaușescu.

1984-1990 – revine tot ca șef de secție protocol la Consiliul de Miniștri (este șeful protocolului primului-ministrului Constantin Dăscălescu).

2. Perioada postrevoluționară

Noul guvern al României preia aparatul administrativ politic de vîrf anterior, astfel că, în ianuarie 1990, G.P. este încadrat pe aceeași funcție ca în trecut la Secretariatul General al nouului guvern. În intervalul ianuarie 1990-20 mai 1990, lucrând la Guvern, G.P. face parte și din comisia organizatorică a CFSN, unde este prezent și viceprim-ministrul

Mihai Drăgănescu, devenit între timp și președintele ACADEMIEI ROMÂNE. După decembrie 1989, traectoria lui G.P. devine strîns legată și impletită cu cea a acad. Mihai Drăgănescu.

Astfel președintele ACADEMIEI ROMÂNE declară că se va consacra numai "renașterii" ACADEMIEI, abandonând viața politică activă, iar după alegerile din 20 mai trece la fapte. De la Guvern, fostul viceprim-ministrul Mihai Drăgănescu vine în ACADEMIE, aducând cu sine (în ciuda unor avertismente și chiar a unei opozitii interne), prin transfer direct, un grup de foști activiști și funcționari de partid, grup condus de G.P., care devine director al relațiilor externe, cancelariei și protocolului ACADEMIEI ROMÂNE. Acest post nou înființat pentru G.P. concentrează coordonarea unor activități distincte, de regulă separate în alte instituții.

procesele verbale cu hotărîrile luate.

Rezultatul acestei politici este astăzi clar: tot ceea ce are legătură cu ACADEMIA, tot ceea ce întreprinde această instituție, este cunoscut și în fapt orientat de către G.P.

3. Remarci politice

Directorul protocolului ACADEMIEI trebuie să înlesnească oficial legăturile acestuia cu diversele instituții ale statului, teoretic de pe o poziție neutră, neimplicată politic.

Practic, legătura, de exemplu cu Parlamentul, a constat, în principal în timpul campaniei electorale din toamna anului 1992, din mai multe vizite făcute de către senatorul Ion Solcanu colegului și prietenului său G.P. la ACADEMIE. De menționat că G.P. este membru marcant al PDSR. În luna februarie 1993, ziarul "România liberă", sub titlu "Soleniada continuă", dă sti-

In scurt timp, talentul organizatoric al lui G.P. își spune cuvîntul, direcția pe care o conduce va institui un sistem eficient de concentrare a informației, devenind astfel "centrul vital" al ACADEMIEI.

Prin Cancelarie se controlează toată activitatea internă: sectii, institute etc. Prin protocol și relații externe se controlează acțiunile ACADEMIEI în relația ei cu Guvernul și alte instituții din țară și străinătate.

O practică aparent nevinovată instituită imediat după venirea la ACADEMIE a lui G.P. a fost ca acesta să participe la ședințele Biroului Prezidiului (organul de conducere executiv) ca persoană care consemnează discuțiile și redactează

rea că dl. G. Prisăcaru este propus pentru postul de șef al departamentului de informații al guvernului. Urmează o scurtă notă biografică a lui G.P. După cîteva zile este numită o altă persoană.

Exemplul cel mai sugestiv al implicării politice a ACADEMIEI, girat de G.P., este legat de INSTITUTUL ROMÂN DE STUDII INTERNATIONALE (IRSI). Prin H.G. 814/1992 de organizare a Ministerului Afacerilor Externe, în anexa 2 se înființează o serie de organizații neguvernamentale plătite de la buget. Printre acestea și IRSI. Institutul funcționează pe lîngă MAE, dar are o afiliere științifică față de ACADEMIE.

IRSI a apărut după cîteva luni de consultări confidențiale, desfășurate la ACADEMIE. Între G.P. și omologul

ză alegerea reală a conducătorilor institutelor, de către cei ai căror statut îi îndreptățește să se pronunțe.

Facem un apel responsabil la membrii titulari și la membrii corespondenți ai Academiei Române ca, pe lîngă cunoașterea rezultatelor anchetei întreprinse în toamna anului 1992, privind activitatea unităților de cercetare în anii 1990-1992, să ia în considerație faptul că pronunțarea în cunoaștință de cauză în problema selectării conducătorilor unităților de cercetare implică și informarea asupra opțiunii de principiu a cercetătorilor științifici din aceste unități, ce nu pot fi tratați ca simpli executanți fără simț de răspundere și fără orizont în ceea ce privește condițiile în care se desfășoară o activitate ce reprezintă rațiunea existenței și realizării lor.

Semnatarii acestui apel se declară solidari cu lăurile de poziție avînd aceeași finalitate cu ale colegilor lor din țară și consideră binevenită exprimarea punctului de vedere, în această cauză, al organizațiilor afiliate Federației Sindicatelor din Academia Română.

Iași, 20 iulie 1993

– Institutul de Filologie Română "A. Philipide" Iași
– Institutul de Istorie "A.D. Xenopol" Iași

său din trecut, superior în ierarhie, Nicolae Ecobescu, fostul șef de protocol al lui Nicolae Ceaușescu.

Iată consiliul științific și lista edificațioare a "cercetătorilor" acestui institut:

– Dr. Teodor Meleşcanu, membru de onoare al consiliului științific IRSI.

– Dr. Adrian Năstase, cercetător principal și membru al consiliului științific IRSI.

– Dr. Constantin Ene, secretar de stat MAE, director IRSI.

– Dr. Nicolae Ecobescu, ambasador, director adjunct științific, cercetător principal, membru al consiliului științific IRSI.

– Dr. Iftene Pop, cercetător principal și membru al consiliului științific IRSI.

– Dr. Gheorghe Prisăcaru, cercetător principal și membru al consiliului științific IRSI.

– Dr. Ion Diaconu, director general MAE, membru al consiliului științific IRSI.

– Dr. Ion Voicu, director MAE, membru al consiliului științific IRSI.

– Dr. Nicolae Nistorescu, director al Institutului de Economie Mondială, membru în consiliul științific IRSI.

– Acad. Dan Berindei, membru în consiliul științific IRSI.

– Dr. Cristian Popășteanu, director al revistei "Magazin istoric", membru în consiliul științific IRSI.

Statutul IRSI nu a fost publicat, sau a avut o distribuție limitată.

În buletinul de informații nr. 5 al IRSI, din februarie 1993, se scrie: "În perioada 27-29 ianuarie 1993 în Aula ACADEMIEI ROMÂNE a avut loc prima manifestare științifică publică a IRSI, organizată în colaborare și sub egida MAE și a ACADEMIEI ROMÂNE pe o temă de certă audiență: -ROMÂNIA și politica de alianțe. Istorie și actualitate.".

De asemenea, în același buletin găsim: "responsabil de proiect din partea IRSI, pentru sesiunea științifică de mai sus a fost Dr. Gheorghe Prisăcaru, cercetător principal la institut".

La această sesiune, dr. Gh. Prisăcaru a susținut comunicarea "Consensul național ca factor de susținere a unei alianțe".

Este firesc, avînd în vedere datele de mai sus, să fim preocupăți de evoluțiile care au loc în interiorul Academiei Române. Si știm că nu suntem singurii: scrisorii-apel venite de la Iași, pe care o publicăm în această pagină, însă adăugat, deja, alte luări de poziție, cu care cititorii vor face cunoștință în numerele viitoare.

– Institutul de Arheologie Iași

– Institutul de Matematică Iași

1. Hrimiuc-Toporaș Gheorghe – cercetător științific

2. Simota Algeria – cercetător științific

3. Cifor Lucia – cercetător științific

4. Pamfil Carmen-Gabriela – cercetător principal, doctor

5. Oprea Ioan – cercetător principal, doctor

6. Durnea Victor – cercetător științific

7. Ciubotaru Mircea – cercetător științific

8. Istrate Gabriel – cercetător științific

9. Cojocaru Vlad

10. Radu Rodica

11. Florea A. Ion – cercetător principal, doctor

12. Mănuț Dan – cercetător principal, doctor

13. Moldovanu Dragoș – cercetător științific principal I, doctor

14. Eugenia Dima – cercetător științific principal III, doctor

15. Victoria Zăstroiu – cercetător științific

16. Remus Zăstroiu – cercetător principal, doctor

17. Doina Hreapciu – cercetător științific

18. Dumitrescu Stelian – cercetător științific principal

Apel

Lăud cunoștință, din paginile revistei "22" (nr. 27, din 15-21 iulie 1993), de proiectul pentru noul articol 29 din Statutul Academiei Române, privitor la numirea directorilor unităților de cercetare ale Academiei, cercetătorii din colectivele institutelor menționate mai jos ale Academiei sprijină propunerea d-lui Șerban Papacostea, membru corespondent al Academiei Române, publicată în același număr al revistei citate, prin care se cere, justificat, Prezidiului acestei instituții amînarea debaterii unei probleme "cu implicații de cea mai mare însemnatate pentru viitorul cercetării științifice în țara noastră" (loc. cit., p. 11).

Deoarece articolul 29, în cauză, nu vizează funcționarea propriu-zisă a Academiei Române, ci, în ultimă instanță, cadrul raporturilor acestei instituții cu cei care realizează programele de cercetare academică, considerăm ca profund nedemocratică și, pe alt plan, cu consecințe imprevizibile ignorarea punctului de vedere al cercetătorilor, ce nu poate fi exprimat și nu se poate manifesta decât printr-un sistem având la ba-

(Urmare din numărul trecut)

1.3. Legătura dintre trecut și prezent

Dezbaterea publică a politicii economice a variat considerabil în timp și spațiu în perioada comunistă în Europa, și această varietate a permis conturarea unor contexte naționale diferite.

Acolo unde reformele economice au progresat (în ciuda unor regresuri temporare), dezbaterea publică a atins cote surprinzătoare ca intensitate și calitate, iar politica economică a fost supusă, parțial, controlului unor actori sociali diferiți – accentuându-i-se, astfel, caracterul endogen. În invers, acolo unde reformele economice au fost respinse (sau similate) și stalinismul era în floare, dezbaterea publică a atins niveluri nesemnificative; politica publică se construia completament în afara cetățenilor, dobândind un caracter exogen extrem de pregnant¹⁹.

Însist asupra acestor aspecte, întrucât dezbaterea publică actuală a politicii economice (în societățile post-comuniste) depinde de moștenirea comunistă a acesteia. La aceasta se adaugă și o dimensiune educațională; acolo unde un anumit grad de dezbateră publică era tolerat (și chiar încurajat) și se creaseră componente instituționale ale contextului de piață, anumite părți ale memoriei sociale au putut fi păstrate. Dar ceea ce este și mai important ca efect este că, în prezent, indivizi – pe baza cunoștințelor, atitudinilor și modului lor de gîndire – se adaptează mai ușor la cursa transformărilor. Reacțiile lor la schimbările, prăpastia dintre așteptările lor și realitate, abilitatea de a se adapta la schimbările – ceea ce nu numesc rata naturală de adaptare a societății – depind de cultivarea unui dialog public (deschis) în societate²⁰.

Legătura poate fi urmărită și în domeniul politicii economice. Acolo unde economiștii au avut posibilitatea să-și exprime opinii și să influenteze politicele în direcția reformelor, condițiile s-au schimbat substanțial. Impactul asupra dezbaterii publice actuale a politicii economice este evident, dacă se face corelația dintre natura și intensitatea acesteia și costul transformărilor care se leagă, în continuare, de calitatea spațiului economic național, definită ca distanță dintre un obiectiv percepțut (modelul economiei de piață) și sistemul moștenit de la comunism.

Distanțe diferite înseamnă condiții inițiale diferite în economiile aflate în curs de transformare, cărora nu li se acordă întotdeauna suficientă atenție în dezbaterea publică actuală. Această fapt este cu atât mai deconcertant, cu cât diferențele în conținutul și rezultatele reformelor aplicate în prezent se datorează și unor condiții inițiale diferite.

Tările post-comuniste au avut istorii diferite în perioada planificării de comandă (a comunismului) sub aspectul slăbirii controlului direct (reformă parțială) și al opțiunilor de politică economică. Istorii diferite explică diferențele privind ingredientele instituționale ale pieței între contextele naționale, precum și dezechilibrele macro și microeconomice dintre ele în preajma colapsului în lanț al regimurilor comuniste. Privită dintr-o asemenea perspectivă, România se deținează, în perioada comunistă, prin adeziunea sa fermă la preceptele staliniste ale politicii economice, izolationismul său, opțiunile politicii industriale care ignorau, în mod flagrant, avantajul comparativ, opțiuni-

DANIEL DĂIANU

Politica economică în dezbaterea publică

• politica economică românească în anii '80 s-a caracterizat printr-o "terapie soc" • populismul poate să devieze politica economică • într-o Europă care se luptă cu recesiunea și șomajul, activismul statului revine în actualitate • economia americană e incapabilă să-și rezolve mariile probleme structurale • durerile interne ale tranzitiei obligă guvernele să caute sprijin popular • economiștii neoclașici susțin că nu e nevoie să se cucerească sprijinul popular, pentru că el este automat •

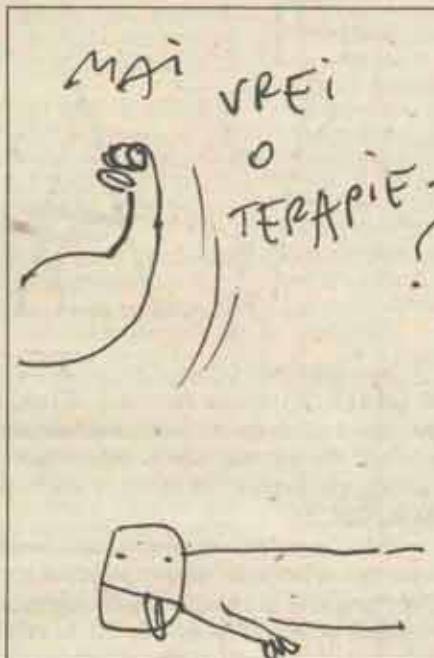
nile politicii sale comerciale care se opuneau înșâsi logicii de funcționare a economiei naționale, precum și printr-o "terapie soc" în anii '80. La sfîrșitul anilor '80, economia românească era cea mai centralizată și, aș putea să spun, una dintre cele mai distorsionate din fostul bloc sovietic. Cei zece ani de stoarcere a resurselor interne în vedere rambursării integrale a datoriei externe au accentuat scăderea competitivității economiei, dezechilibrele între sectoare și penuria, iar starea populației depășea orice imaginea; țara făcea implozie. România a fost mai întîrziată decât vecinii săi în ceea ce privește premisele instituționale ale tranzitiei post-comuniste, pregătirea psihologică a populației pentru schimbări bruske (în sensul adaptării la schimbările) și baza socială a reformelor de piață. În plus, "terapia soc" a anilor '80 a generat sperante foarte mari în rindurile populației cu privire la o îmbunătățire imediată și substanțială a condițiilor materiale după o schimbare de conducere (sau de regim), ceea ce a determinat un înalt grad de intoleranță față de noi măsuri de austerioritate.

2. Dezbaterea publică a politicii economice într-un context (post-comunist) în transformare

Anul 1989 marchează colapsul comunismului în Europa și este un an cumpănă în istoria omenirii. Pentru dezbaterea publică și transformarea politicii economice, în general, reașezarea proprietății private ca bază instituțională a economiei de piață reprezintă o adevărată breșă ideologică. Acest fapt este valabil atât pentru țările frunte, cit și pentru cele întîrziate. Chiar și în Ungaria, acceptarea deplină a rolului central al proprietății private în structura drepturilor de proprietate s-a produs abia după înălțarea comuniștilor de la putere. În Polonia, de asemenea, calea de la cei trei "A" (autoconducere, autoguvernare și autofinanțare) către internalizarea politică a proprietății private ca instituție fundamentală a unui sistem real de piață a presupus abdicarea politică a comuniștilor. În Rusia, diferența dintre concepțiile consilierilor lui Gorbaciov (L. Albalkin, M. Petrákov etc.) și platforma lui Gaidar este grăitoare în acest sens.

Dezbaterea cu privire la destinație (ce fel de economie de piață?) se desfășoară încă. Punctele de vedere includ o economie de piață neclimată (modelul anglo-saxon), die soziale Marktwirtschaft ("economia socială de piață"), cu o redistribuire masivă a veniturilor și "economia mixtă", aceasta din urmă implicând un sector public important (economia austriacă fiind referința cea mai comodă)²¹. Dezbaterea asupra destinației este legată de aceea asupra ritmului reformei. V. Klaus contra W. Komárek în fosta Cehoslovacie, L. Balcerowicz contra G. Kolodko în Polonia ilustrează tensiunile dintre două abordări diferite ale problemei: una, care pun accentul pe aggregate, stabilizare și viteză; alta – graduală – care preconizează schimbări instituționale și precauție în politică economică. Problema este că această controversă este puternic învăluită de umbre populiste care pot să devieze politica economică. Indivizi și organizații angajate în dezbaterea publică sunt motivate de propriile concepții filozofice, de interesul politic și material.

După părerea mea, există trei factori care conturează intensitatea și natura acestei dezbateri: rezultatele concrete ale reformelor în ceea ce privește nivelul de trai și speranțele populației, care condiționează comportamentul lor politic, evidențiat cu prilejul alegerilor²²; efectele ciclului economic descendente în economia mondială și ale răsturnării Zeitgeist-ului care prevalea în anii '80 – s-ar părea că activismul statului revine din nou în actualitate într-o Europă care se luptă cu recesiunea și un șomaj structural în creștere (de la 3% în anii '70, la cca 12% în prezent) și într-o economie americană aparent incapabilă să-și rezolve propriile probleme structurale; ritmul lent al marii privatizări (a marilor întreprinderi de stat), ceea ce va obliga statul să-și exerce funcția de proprietar o perioadă de timp mai îndelungată (în acest caz se pune accentul pe problema guvernării și pe reforma întreprinderilor).

2.1. Sprijin popular prin dezbateră publică

A avut loc o schimbare majoră în dispoziția generală privind transformarea. Această schimbare este legată de înțelegerea că procesul este mult mai complex și complicat decât se anticipase și de temerile privind evoluțiile de pe continentul european și din economia mondială. Dispariția unor piețe est-europene, politicele de "sărăcire a vecinului" atât în Est, cit și în Vest (înclusiv un protecționism crescănd), lipsa unei coordonări adecvate între politicele țărilor membre ale Grupului celor 7 și în cadrul CEE (confuzia din Sistemul Monetar European) s-au adăugat problemelor interne ale transformării. Durerile interne ale tranzitiei îngreunăză sarcina guvernelor și le obligă să caute că mai mult sprijin popular prin toate mijloacele, inclusiv prin dezbateră publică.

Intr-o societate democratică, dezbaterea publică a politicii economice este un fapt cotidian. Cu toate acestea, este justificat să ne întrebăm, pe baze pragmatice, cum ar putea fi rationalizată dezbaterea publică și ce părere ar avea decidenții despre aceasta. Se pot avea mai multe idei în acest sens.

Gary Becker & Co. (sau macroeconomii neoclasiči) ar susține probabil că este inutilă preocuparea de extindere a dezbaterii publice pentru obținerea sprijinului popular, deoarece "Homo

Oeconomicus" exprimă Logica acțiunii umane (L. Von Mises) – indivizii optimizează iar forțele pieței trebuie doar să fie dezlegate; nu este nevoie să se cucerească sprijinul popular, pentru că acest sprijin este automat. Această abordare trezește neliniști serioase deoarece:

– Cind producția scade dramatic, păgubășii trebuie convinsă că nu se află în afara societății, că pot să intre în rîndurile "corpuș de mulțumiți" în curs de formare (J.K. Galbraith); o scădere drastică a producției anulează imaginea unei economii de piață emergente lipsită de fricțiuni.

– Societatea este mult prea sărmată; unde sunt "coaliziile de interese" (M. Olson), care pot deceleră sau bloca transformarea?

– Gîndirea multor oameni se opune cerințelor unei tranzitii rapide; se trece cu vederea dimensiunea culturală a transformării.

O altă abordare se concentrează asupra "eșecurilor de optimizare" (de ce apar acestea?) ale indivizilor, ceea ce ar necesita campanii în mass-media pentru corectarea perceptiilor publice "deformat". Dezbaterea publică cu privire la cursul politicii economice, în timpul căreia autorităților centrale li se alătură instanțe de articulare a intereselor cetățenilor, poate să apară în fața opiniei publice ca un fel de "coluziune politică" (deliberată sau involuntară). În acest caz, cine reprezintă cetățenii și calitatea comunicării (în ambele sensuri) sunt esențiale.

"Împotriva voinei celor mulți" ar putea fi motto-ul unei atitudini (politicii) care nu crede în posibilitatea obținerii suportului popular prin canale democratice; este, în mod cert, o invitație la o politică strictă, la un stil autoritar care se poate transforma în dictatură. Prezumția este că dezbaterea publică deschisă este o pacoste care ar afecta "stabilitatea socială și politică" impusă, necesară pentru aplicarea unor reforme dureroase. De exemplu, cei care vorbesc în Rusia, despre soluția chiliană se gîndesc la o asemenea abordare.

¹⁹ Legat de aceasta, se impune și să mentionăm un alt fenomen paradoxal. Deși controlul centralizat urmărit era în ascensiune, controlul centralizat efectiv al economiei era departe de nivelul stabilit. Dinamica acestei diferențe explică haosul economic crescind, ineficiența generală tot mai mare.

²⁰ Rata naturală de adaptare a societății poate fi definită ca o viteză optimă imaginată a schimbărilor, care maximizează funcția de bunăstare a societății.

²¹ Nu este surprinzător că economiștii austriaci se află, încă, printre acei ce se gîndesc cu speranță la "der dritte Weg" ("a treia cale"). În Europa de Est, mulți vorbesc despre aceasta în mod ironic, ca "ducind către Lumea a treia".

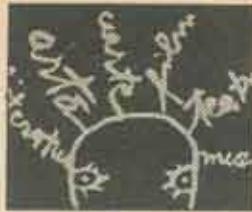
²² Ar fi naiv și supersimplist să credem că numai vechea nomenclatură se opune reformelor de piață; segmente mari de muncitori din industrie – care se tem de șomaj și de creșterea prețurilor – resping schimbările. Dimpotrivă, există foști membri ai nomenclaturii care doresc reformele, deoarece se pot imbogăti în contextul economiei de piață; ei transformă activele politice și economice invizibile în active economice vizibile.

²³ Comportamentul oamenilor la votare este influențat și de retorica populistică, pe lîngă ceea ce ar putea fi considerată o倾ință la lăuntrică. Rezultatele partidelor de stînga în alegerile generale din Albania, Lituania, România în 1992 – în general în țările întîrziate – constituie o tendință semnificativă.

(Continuare în numărul viitor)

Dintr-un material prezentat la conferință asupra "lărgirii dezbaterii publice a politicii economice în democrații incipiente", care a avut loc la Bellagio (Italia), între 30 noiembrie-4 decembrie 1992.

Traducere de CORNELIA ATUDOSIEI

CĂTĂLINA BUZOIANU

"Pentru mine fiecare spectacol e o revoluție"

– Interviu realizat de OANA ARMEANU –

După '89 am încercat nu o reformulare a condiției mele estetice, ci o precizare a ei

Ați simțit nevoia să vă schimbați limbajul scenic după revoluție?

Sunt nevoie să-mi schimb mereu limbajul scenic, chiar dacă există un fel de estetică teatrală care îmi aparține, care mă definește. Practic, pentru mine fiecare spectacol este o revoluție, sau aş dori să fie. După revoluția din '89 nici nu m-am gândit dacă trebuie să-mi schimb limbajul sau nu, atunci credeam că ne vom schimba cu totii. Simțeam o mare nevoie de a mă defini și de a avea o oarecare distanță față de evenimente ca să le înțeleg mai bine. De aceea nici n-am prea lucrat în primul an – era și imposibil de lucrat atunci: toată lumea era pe stradă, decorul de la spectacolul la care lucram se năruise, a trebuit reconstruit, așa că, practic, am refăcut acel spectacol. Mai târziu, după aproape un an, am inceput să mă gîndesc și la teatru. Nu stiu acum dacă era neapărata nevoie de o schimbare, dar atunci toată lumea teatrală a simțit nevoie să-si recompună mijloacele de expresie și timp de doi ani a funcționat un fel de compendiul, un fel de rezumat al istoriei spectacolului din ultimii zece ani care ne-au fost furăți (furăți nu integral, dar întrucât). A fost o mare efervescentă și o mare bucurie în a redescoperi teatru la parametrii incendiari ai altor meridiane, mai ales teatrul făcut de regizorii plecați din România, care au existat într-adevăr în libertate și au fost ei însiși fără să plătească nici un tribut pentru asta. În ceea ce mă privește, i-am iubit întotdeauna și am simțit că a existat mereu un nucleu care a continuat legătura cu ei, că au fost cîțiva oameni care au făcut teatru foarte bun și aici. Nu cred în nici una dintre cele două lozinici care ne-au fost aruncate: cea a salamului cu soia și cea a celor 20 de ani de intuneric. N-am fost niciodată în nivelul salamului cu soia și n-am simțit că douăzeci de ani de intuneric decât pe pielea mea. În ceea ce am creat pe scenă m-am simțit întotdeauna eu însămi, chiar dacă a trebuit să plătesc cîteva replici tribut sau poate chiar cîte o bucată de spectacol. Cu timpul am învățat să plătesc cît mai puțin tribut și să-mi rămînă totul cît mai puternic, cît mai legat. Fiind un om fără complexe din punctul acesta de vedere și iubindu-mi la fel de mult și colegii care au făcut ca și mine, cu un preț foarte mare, lucruri bune aici, și iubindu-i și pe ceilalți care au existat în libertate, m-am bucurat foarte mult că ne-am adunat din nou împreună. Am crezut că va fi realmente un început nu numai benefic, dar și tactic pentru o explozie în lant, explozie care a avut loc, chiar dacă mai puțin decât am fi dorit.

Mijloacele tăi de viață pe care o trăim, de modul în care ne implicăm. Sunt colegi ai mei care s-au orientat cu mai mare repezicune. Eu n-am făcut însă o reformulare a condiției estetice, ci pur și simplu o precizare a ei. Si după primul an mi-am regăsit condiția. Cineva îmi spunea că am lucrat mai puțin după '89. Nu e adevărat. Am lucrat mult mai multe spectacole, și foarte diferite. Unele dintre ele reprezentă pentru mine un drum experimental și în același timp reașezarea unor valori ale vieții mele și relaționarea lor. Am făcut de toate după '89, și operă (Oedip), și teatru de marionete (Urmuz), pe care le consider experiențe deosebite în cariera mea. Am făcut o piesă după Pirandello, un film de televiziune după Tennessee Williams, un alt spectacol de marionete (Spărgătorul de nuci), de asemenea o jumătate dintr-un spectacol la care tăi imens și pe care sper să-l refac, pentru că este un mare vis al meu – Visul de Strindberg. Am făcut și un spectacol cu un scenariu după texte de Cioran, interpretate de douăzeci de compozitori din lumea întreagă, un spectacol foarte complex, care însemnă și teatru instrumental, și concert, și spațiu plastic. Centrul de la Juvisy, unde a avut loc, este unul dintre cele mai importante din Franța, condus de Marius Constant, colaboratorul lui Peter Brook. Acolo se tăie Festivalul Essonne-Paris. Spectacolul, care a avut loc în fața unui public muzical internațional entuziasmat, trebuia să aibă loc și aici, dirijorul a fost invitat, dar...

Un spectacol inedit este și ultima dvs. montare – Teatru descompus de Matei Vișniec.

Am realizat acest spectacol la Theatrum Mundi, în colaborare cu Institutul Francez. A fost o colaborare ideală cu dramaturgul care mi-a oferit toată libertatea – practic, mi-am construit singură scenariul – și cu directoarea teatrului, Corina Suteu. Scenografia îi aparține lui Nicolae Ularu. Condițiile de lucru au fost destul de complicate, pentru că repetam doar după-a-

miezile și noptile. Au jucat în acest spectacol patru vedete ale teatrului și filmului românesc, patru individuali: Maia Morgenstern, Horațiu Mălăele, Mircea Diaconu, Răzvan Vasilescu. Fiecare dintre ei a aproape o instituție și ceea ce a fost extraordinar a fost în primul rînd relația între ei. Știu cît de greu se acordăza pe scenă personalitățile de prim rang și cît de tensionate sunt relațiile între ele. De data aceasta a fost ceva incredibil, o mare bucurie de a lucra împreună. Deși spectacolul se poate juca și în alte formule, doar cu trei dintre ei, sau cu doi, sau cu unul singur, ei nu acceptă să joace decât împreună și asta m-a impresionat. Am pregătit acest spectacol în două limbi – română și franceză – și am senzăția că el s-a adresat la fel de bine și publicului românesc, și publicului de limbă franceză, care a sesizat exact ceea ce vrea să spună piesa.

Fiecare piesă e cea pe care o citești la o anumită vîrstă

De ce ați revenit după atîția ani la Pescarușul lui Cehov, piesa dvs. de debut?

Pescarușul este un text care mă obsedează și m-a obsedat întotdeauna. El este un eseu al condiției artistice. Trebuia să pun de multă vreme acest spectacol. Am pornit de la o întîmplare. Era înainte de '89 cînd actrița Alla Demidova de la Teatrul Taganka din Moscova a venit aici și a văzut Maestrul și Margareta, și pe urmă mi-a văzut și alte spectacole. Ea m-a invitat să montez un spectacol la Taganka cu ea. Si convenisem să alegem Intre Pescarușul – pentru că voia să facă o integrală Cehov – și O lună în țară de Turgheniev.

Am ales Pescarușul, și spectacolul a rămas în repertoriu. E un spectacol foarte violent împotriva celui de acum 23 de ani, cînd mi-am dat examenul de diplomă, un fel de polemică cu mine, cea de atunci. Cred că fiecare text, fiecare piesă e cea pe care o citești la o anumită vîrstă, într-un anumit moment. Pescarușul este pentru mine un spațiu interior care mă reprezintă și un timp al devenirii artistului. Există și un motiv sentimental pentru care am vrut să fac această piesă: atunci cînd am dat examenul de diplomă, Radu Penciulessu, unul din profesorii mei, mi-a spus că trebuie să mai pun o dată piesa după 40 de ani, pentru că personajele piesei care au depășit

Teatrul trebuie să fie un mijloc de a reforma omul din forma pe care a căpătat-o

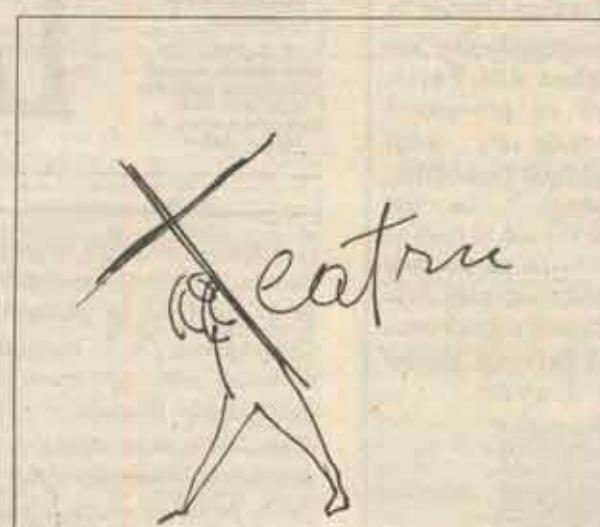
Cum a apărut ideea unui Centru de antropologie teatrală și ce își propune el?

Deocamdată cel mai important lucru pentru mine rămîne încăpăținarea de a pune bazele acestui centru de cercetare, care nu este unul de tip laborator, ci un centru de cercetare a surselor originare și a acordului acestor surse cu omul contemporan. De aceea i-am spus de "antropologie". Nu e numai un mod de a acorda artistul cu epoca lui, ci și un mod de a-i vorbi omului de pe stradă, omului aflat în "spațiu muncii" (deci neconstituin în categoria de public), printr-un act teatral care să-i vină liber în întîmpinare în locul în care se află și care să-i modifice, poate, mentalitatea și comportamentul său din acel moment. Teatrul poate să facă foarte multe în viața oamenilor, nu doar în sălile de spectacol, chiar dacă ele sunt neconvenționale. Pentru că nu un spațiu neconventional rezolvă problema, ci important e cum intră în viața oamenilor această "bombă" care ar trebui să fie teatrul. Teatrul trebuie să fie în momentul de față un mijloc de a intra în sufletul comunității, un mijloc de a forma și transforma individul. Sigur că nu e vorba de ambiiția formării "omului nou", sau poate ar trebui să avem ambiiția de a-l reforma din forma căpătată, de a demola "omul nou", marea realizare a totalitarismului, de a-l ajuta să devină viu, liber.

Aveți deja experiența unui colocviu de antropologie teatrală. Cum l-ați gîndit pe cel care se desfășoară în aceste zile?

Prin aceste întîlniri încercăm să ne comunicăm experiențele, să refacem circuitele distruse. Prima sesiune de comunicări, care a avut loc anul trecut, a fost Avangarda de la Caragiale la Ionescu. S-au prezentat comunicări, spectacole – Caragiale, Ionescu, Urmuz, Fundoianu și un spectacol Tristan Tzara, realizat de studenți, care s-a jucat apoi în parcuri, pe străzi. Într-un contact foarte strîns cu spectatorii, experiență relativă anul acesta la expoziția Anii '20-'30: între avant-gardă și modernism, într-un spațiu diferit și cu o comunicare diferită cu vizitatorii expoziției.

Acum încercăm o experiență internațională, pe care am intitulat-o Dialog cu antichitatea greacă. În program sunt comunicări și vizionări de spectacole și casete video. Vor susține comunicări regizorii Silviu Purcărete, Alexandru Dabija, Ion Cojar, Alexa Vassilie și personalități culturale din România și Grecia. Actrița Maia Morgenstern vine cu o performanță cu Medea. Ludmila Patlanoglu va prezenta un jurnal video privind repetițiile cu Trilogia antică. Piesa Antigona de Sofocle va fi jucată în două variante: una românească apartinând lui Alexandru Tocilescu, cealaltă în greaca veche, în regia lui Spyros Vrahoris. Studenți vor prezenta un workshop cu Dialogurile lui Platon și o experiență cu Baccantele de Euripide. Manifestarea are loc între 27-30 iulie la Centrul Cultural Național de la Mogoșoaia, cu sprijinul acordat de Departamentul de Informații al Guvernului României, Centrul Helenic al Institutului Internațional de Teatru, Ministerul Culturii din România și Grecia, Inspectoratul pentru Cultură al Municipiului București, Uniunea Elenă din România, Teatrul Bulandra și Theatrum Mundi. Manifestarea se află sub înaltul patronaj UNESCO.

vîrstă de 40 de ani sunt mai complexe decât le-am înțeles eu. Pescarușul este piesa lui Cehov pe care o iubesc cel mai mult, tocmai pentru că e o radiografie extrem de severă a condiției artistului – bărbat sau femeie, la toate vîrstele și în toate dimensiunile, de la eșec la succes. Văd că este acum o invazie de Pescaruș în țară. S-a pus un Pescaruș la Iași, unul la Pitești, a venit și trupa teatrului Eugen Ionescu de la Chișinău cu unul, am văzut că se pune și la Cluj, așa că în stolul acesta de Pescaruși sunt sigură că o să existe și al meu cumva.

In ce stadiu vă aflați cu repetițiile?

Am terminat spectacolul, dar premiera va fi la toamnă. Distribuția este foarte echilibrată: Valeria Seciu, Alexandru Repan, Mitică Popescu, George Visu, Monica Ghiuță, Papil Panduru, Cristian Iacob, Irina Movilă, Domnița Mărculescu, Petre Moraru, Constantin Bărbulescu, Dan Zamfirescu și studenți Ioana Macarie, Vitali Bantas, Valentina Mihalache, Vitali Lupașcu, Tania Popa. Scenografia aparține Liei Perjovschi, care semnează și costumele împreună cu Anca Popa.

AGENDA CULTURALĂ A SĂPTĂMÎNII 29 IULIE – 4 AUGUST

TV SOTI

MIERGURI 28 iulie

ȘTIRI - 15'

TABLETA ȚUȚEA
QFUL CELUI DE LÎNGĂ NOI
HAZ DE NECAZ
BREVIAR
MUZICĂ

JOI 29 iulie

ȘTIRI - 15'

TOP ITV - 45'

VINERI 30 iulie

ȘTIRI - 10'

COLOCVIU - 5'

Film artistic - 108' PARTIDA DE VÎNÂTOARE - (SUA, 1971. Cu: Oliver Reed, Candice Bergen, Gene Hackman. Sotia, C. Bergen, este răpită și violată de o bandă condusă de O. Reed. Sotul, G. Hackman, începe căutarea vînatilor pe care... îi omoară unul cîte unul!)

SÂMBĂTĂ 31 iulie

ȘTIRI DIN CETATE - 6'

BUCUREȘTIUL VECHI - 4'

TIMIȘOARA - 20'

CALEIDOSCOP - 80'

- Lumea la noi acasă

- Cinepanorama

- Umor și muzică

- Recital Attila G. Weinberger

CINEMATECA

Miercuri 28 iulie

Eforie: sala Jean George-

scu - PSYCHO (SUA, 1960. R: Alfred Hitchcock. Film de groază.) - ora 10; TACAREA (Suedia, 1963. R: Ingmar Bergman. Dramă) - orele 12.15, 14.30; PERSONA (Suedia, 1966. R: Ingmar Bergman. Dramă) - orele 16.45, 19

Union: sala Paul Călinescu - PROVIDENȚA (Franța-Elveția, 1977. R: Alain Resnais. Dramă) - orele 10, 12; ABBA (Suedia-Australia, 1977. R: Lasse Hallström. Film muzical) - orele 14.15, 16.30; BUNICA SABELLA (Italia, 1957. R: Dino Risi. Comedie) - ora 18.45

Joi 29 iulie

Eforie: sala Jean Georgescu - PERSONA - orele 10, 14.30; PSYCHO - ora 12.15; RUŞINEA (Suedia, 1968. R: Ingmar Bergman. Dramă) - orele 16.45, 19

Union: sala Paul Călinescu - BUNICA SABELLA - orele 10, 14.15; ABBA - orele 12, 16.30; UNDEVA, CINDVA (SUA,

1980, R: Jeannot Szwarc. Film științifico-fantastic, dramă romantă) - ora 18.45

Vineri 30 iulie

Eforie: sala Jean Georgescu - RUŞINEA - orele 10, 12.15; LEGĂTURA (Suedia, 1971. R: Ingmar Bergman. Dramă) - orele 14.30, 16.45; PSYCHO - ora 19

Union: sala Paul Călinescu - BUNICA ISABELLA - ora 11; FUNDĂTURA (Marea Britanie, 1966. R: Roman Polanski. Dramă) - ora 13.15; PORTOCALA MECANICĂ (Marea Britanie, 1971. R: Stanley Kubrick. Dramă) - orele 15.30, 18.15

Sâmbătă 31 iulie

Eforie: sala Jean Georgescu - OUL DE ŞARPE (R. F. Germania-SUA, 1977. R: Ingmar Bergman. Dramă socială, dramă psihologică) - orele 10, 12.15, 16.45, 19; LEGĂTURA - ora 14.30

Union: sala Paul Călinescu - PORTOCALA MECANICĂ - orele 11, 13.45; FUNDĂTURA - orele 16.30, 18.45

In luna august stagionea se închide

EDITURA HUMANITAS

John Naisbitt • Patricia Aburdene

anul 2000

Megatendințe

JOHN NAISBITT,
PATRICIA ABURDENE

Anul 2000

Megatendințe

Traducere de Carmen Ardelean

La cumpărătura dintre două milenii, asaltul zilnic al informațiilor din cele mai diferite domenii face din ce în ce mai neclară imaginea noastră despre viitor. Autorii Megatendințelor alcătuiesc un tablou amplu și pitoresc al lumii noastre de azi și de miine, dezvăluindu-i potențialitățile și risurile.

EDITURA HUMANITAS

BRONISLAW BACZKO

Ieșirea din Teroră

Traducere de Teodora Cristea

Pornind de însemnările din jurnalul unui burghez din Paris, autorul încearcă să privească Revoluția franceză cu ochii "actorilor" săi. Iar pentru aceștia, întrebarea fundamentală era: cum se poate încheia Revoluția și cum se poate așeza Republica pe un nou făgăș? O întrebare cu atât mai acută cu cât Revoluția franceză avea să se constituie într-un model pentru revoluțiile ulterioare.

BRONISLAW
BACZKO

Ieșirea
din Teroră

Traducere
de Teodora
Cristea

HUMANITAS

CINEMATOGRafe

30 iulie-6 august

STEAUĂ ADÎNCURILOR -

Luceafărul (615.87.67) - 9, 11, 13, 15, 17.15, 19.30; Gloria (647.46.75) - 10, 12, 14, 16, 18

IUBESTE ȘI MUȘCĂ - Studio

(659.53.15) - 10, 12.30, 15, 17.15, 19.30

BRAM STOKER'S DRACULA -

Patria (611.86.25) - 9, 11.30, 14, 17,

19.30; Festival (615.63.84) - 9, 11.30,

14, 16.30, 19

SUSPICIUNE - Scala (611.03.72) -

9, 11, 13, 15, 17.15, 19.30

OCHII NOPTII II - București

(615.61.54) - 9, 11, 13, 15, 17, 19;

Favorit (745.31.70) - 9, 11, 13, 15, 17,

19

"MARILE SUCCESSE ȘI STRĂLUCI-

REA OSCARURILOR" - Corso

(615.13.34) TACAREA MIEILOR 30-

31.07 - 9, 11.30, 14, 16.30, 19;

TERMINATOR II - Ziua judecății 1.3.08

- 9, 11.30, 14, 16.30, 19; BUGSY 4.6.08

- 9, 11.30, 14, 16.30, 19

DUPĂ GRATII - Boulevard

(615.61.10) - 9, 11.30, 14, 16.30, 19

LADY DRAGON - Excelsior

(665.49.45) - 10, 12, 14, 16, 18

MISIUNE DE PEDEAPSĂ (ALIENS)

- Griviță (617.08.58) - 10, 12.30, 15,

17.30

VÎNÂTOARE ÎN ORĂS - Buzău

(650.43.58) - 14-18 NON STOP

BĂTĂLIE DISPERATĂ II - Dacia

(650.35.94) - 10, 12.15, 14.30, 17, 19.15;

Flamura (685.77.12) - 10, 12.30, 15,

17.30

MISIUNEA ÎNGERILOR 30.07-1.08

- Drumul Sării (631.28.13) - 13, 15, 17

TE VOI RÂZBUNA BRUCE LEE 2.-

5.08 - Drumul Sării - 13, 15, 17

OCHII NOPTII I - Giulești

(617.55.47) - 10, 12, 14, 16, 18

PE MUCHIE DE CUTIT - Pacea

(771.30.85) - 14, 16, 18; sămbătă și

duminică: 12, 14, 16, 18

ULTIMUL MOHICAN - Melodia

(611.13.49) - 9, 11.30, 14, 16.30, 19;

Cultural (683.50.13) - 10, 12.30, 15,

17.30

JUSTITIARUL - Aurora (635.04.66)

- 12, 14, 16, 18; sămbătă și duminică:

10, 12, 14, 16, 18

HUDSON HAWK - Floreasca (633.29.71) - 14, 16, 18; sămbătă și duminică: 12, 14, 16, 18; Mioriță (614.27.14) - 10, 12, 14, 16, 18

FORMIDABILUL - Munca (321.50.97) - 14, 16, 18; sămbătă și duminică: 12, 14, 16, 18; Cosmos (627.54.95)

CINEMATOGRAFUL TUTUROR

PREFERINTELOR DUMNEAVOAS-TRĂ - Doina (613.09.97) AMANTUL 30-31.07 - 14, 16.15, 18.30; SINGUR ACASĂ 1-3.08 - 12, 14, 16, 18; BĂ-

TALIE DISPERATĂ I 4-5.08 - 14, 16.15, 18.30; UIMITOARELE AVENTURI ALE MUŞCHETARILOR 31.07 - 12

GRĂDINI CINEMATOGRAF JUSTIȚIARUL - Aurora - 21 BĂTĂLIE DISPERATĂ I - Capitol - 21

ULTIMUL SAMARITEAN 30.07-1.08 - Gloria - 21

MISIUNEA ÎNGERILOR 2-5.08 - Gloria - 21

PREMIERA

STEAUĂ ADÎNCURILOR

productie a studiourilor americane scenariu: Lewis Abernathy și Geof Miller

scenografia: John Reinhart

imaginea: Mac Ahlberg

muzica: Harry Manfredini

regia: Sean S. Cunningham

cu: Taurean Blacque, Nancy Everhard, Greg Evigan, Miguel Ferrer, Cindy Peckett

"Imaginația vă că sănătățile închiși într-un spațiu clauștrofobic din care nu puteți ieși și în care spațiu pătrunde peste tot. Adăugați la asta o creațură monstruoasă care a reușit să intre în acest univers mărginit purind în primejdile viețile a 11 oameni și veți avea o situație împămintătoare... E primul film de acest gen facut vreodată și creează un univers aflat la 6 mile sub suprafața oceanului." (Sean S. Cunningham - regizor)

REVISTA EUROPEANA - EDIȚIE ROMÂNEASCĂ

Liber

Numărul 2

Iulie-Septembrie 1993

Editor: Ion Bogdan Lefter

Lansată în 1989 simultan în

Monica Lovinescu

ÎNTREVEDERI CU Mircea Eliade, Eugen Ionescu, Ştefan Lupăşcu şi Grigore Cugler

Ca și occidentalii de azi, generațiile viitoare nu și vor putea imagina "viața paralelă" din comunism, modul în care familia, prietenii, cultura funcționau ca alternativă. Ca tot mai agresate refugii. Balonul de oxigen al "vieții paralele", cu valori răsturnate față de cele din viața comună, era "Radio Europa Liberă" (urmat de BBC, Deutsche Welle, televiziunile țărilor vecine etc.), personalizat – nu printre alții, ci în primul rînd – de Monica Lovinescu și Virgil Ierunca. În România de azi, rolul lor de instituție culturală a trecutului este tot mai puțin contestat. Emisiunea literară de vineri seara transmitea scriitorului (și intregii bresle) o aură irepetabilă: experiența ultimului an de zile, de cind ei lipsesc de la microfonul "Europei Libere" (coincidind cu sărăcirea scriitorilor, cufundată în acizii originalei economiei de piață românești și cu agonia Uniunii Scriitorilor), o dovedește.

În schimb, nici cei de-aici ori din prea împărțitul exil nu au fost în stare să-și imagineze devotamentul lor obsesiv față de o literatură care își plătea renasterea după pustiul anilor '50 printr-o strategie destul de complicată, și față de o Românie care se degradă mereu în comparație cu România interbelică – aşa cum se degradează adolescenții îmbătrinind în sărăcie și umiliință. Pentru acest devotament perseverent, Monica Lovinescu a plătit prețul maxim: moartea în închisoare a mamei, de care era atât de legată, și atentatul bestial din '77 care urmărea să o anihileze intelectual (ca și pe Virgil Ierunca).

De ce am ținut să repet aceste fapte, cunoscute măcar în parte? În primul rînd pentru că Monica Lovinescu și Virgil Ierunca au fost (și încă mai sunt) ținta constantă a dezinformării, dusă prin intermediul unei prese nedemne. Pe linia aceasta, în fostul Contemporan, ultimul articol ruinos pînă în 1989 l-a îscălit Adrian Păunescu: un gest sui-generis de "recunoștință" pentru ospitaliera casă din Paris unde cîndva (pe cind mai reprezente o speranță a literaturii române) intrase, la fel ca nenumărați alți "clandestini". (Destui și trasee dezamăgitoare.)

În Contemporanul următor, de după 1989, Nicolae Breban a deschis un neașteptat serial, bineînteles de altă factură stilistică, dar cu ținte similare: un serial și ignorat, și tolerat, pînă la intervenția lui Paul Goma. Lista reacțiilor surprinzătoare la adresa Monicăi Lovinescu și a lui Virgil Ierunca s-ar putea lungi cu nume ilustre. Frustrări de tot felul funcționează în această zonă, nesemnificative, de fapt, raportate la admiratori. Cei ale căror nume și cărți n-au fost amintite în respectiva emisiune, cei mustați pentru un gest

public discutabil ori pentru o întreagă evoluție – culturală, morală – sănătatea celor mai explicite de frustrare. E drept că nu toate cărțile valoroase ajungeau la Paris, "clandestini" își aveau propriile lor interese și strategii și, de multe ori, își ignorau colegii lipsiți de șansa unui pașaport, dacă aceștia nu faceau parte din cercul lor apropiat, iar viața literară era greu de înțeles, chiar pentru cei ce trăiau în mijlocul ei. Dovada este că nimeni încă nu s-a întocmit, după trei ani, să-i demonteze mecanismele în vîzul public (cenzura, autocenzura, aparițiile editoriale curajoase etc.).

Dar și frustrările, și dezinformarea sunt probe că "Monica și Virgil" nu vor putea niciodată să iasă din rama mitologiei – oricăt de generoși și modești sănt, oricăt de "umanii" se arată celor care au șansa să-i întâlnescă. În mentalul românesc ei continuă să-și ocupe rolul de instantă – morală și literară – despre care a vorbit Gabriel Liiceanu, la întîlnirea de la GDS din 1990. Critica literară românească de primă mină, care în jurul lui '89 s-a autodesființat (plecări în exil, în politică ori compromitere morală printr-o alianță directă cu Puterea), are mai mult ca oricind nevoie de prezența lor.

Dacă regulile "Europei Libere" (greu de înțeles și ele pentru noi în această privință) le-au luat nenumărațiilor ascultători orice șansă de a mai auzi vocea Monicăi Lovinescu și a lui Virgil Ierunca, cărțile lor în schimb continuă să apară. În ce măsură textul, preghit cîndva pentru a fi auzit, a fost adaptat exigentelor de lectură? În ce măsură mai interesează azi reperul valoric propus unei lumi dominată cîndva de nonvaloare? Cît din informația culturală, fără care am să călătorit cu toții prin beznă, mai are valabilitate acum?

• de la o "generație a șanselor" la o "generație a făgăduințelor neimplinite" • au existat și români aruncați în străinătate care au schimbat lumea •

Apărută în 1992, culegerea de interviuri a Monicăi Lovinescu oferă cititorului de azi prilejul să-și întâlnescă (în afară de Ștefan Lupășcu și Grigore Cugler) pe cățiva dintre reprezentanții generației '27 – singura "disponibilă" din istoria culturii românești –, Mircea Eliade, Ionel Jianu, Petru Comarnescu, Eugen Ionescu. Generațiile ulterioare (răsărite după "cortina de fier" cînd conceptul de "disponibilitate" se golise de sens) vor tot încerca să-i reconstituie istoria din mărturii trunchiate, din publicații și cărți arestate în fondurile secrete ale bibliotecilor sau greu de aflat la înămînă.

Poate fi numită aceasta o "generație a șanselor"? Îl întrebă Monica Lovinescu pe Mircea Eliade. În Jurnalul său, acesta dăduse deja o "definție" a libertății generației sale față de istorie, pe care acum o reia: "Noi, cei dintii, nu eram confisați de un ideal politic și cultural gata să facă dinainte. Începînd să gîndim, să scriem, să existăm după realizarea idealului național, unirea, eram disponibili (...) să privim și către alte orizonturi decât cele impuse părinților noștri. Evident, în acel moment am încercat ceea ce se poate numi o ieșire din provincialism (...) Încercarea de a atinge un universalism de dimensiuni mai adânci".

"Eu cred că am fost o generație a făgăduințelor neimplinite" răspunde Petru Comarnescu (care după emisiune se va întoarce în țară, unde de altfel va și muri, nu după multă vreme). Si probabil imaginea lui despre această generație tragică – nescută de confuzii și contradicții și neunită de fapt – este cea mai aproape de adevăr. Discuția cu cei patru supraviețuitori ai generației '27 (moderață de Monica Lovinescu) intră în istoria "Criterioului" și explicitează orgoliile (intacte după atât de ani) ale celor ce au impus termenul de generație și mitologia adolescență/tineretă: dinanismul teribilist, pregătirea filozofică (revendicarea existentialismului "avant la lettre" denumit experientialism, autenticism etc.), interesul anticipativ față de Occident arătat culturilor populare studiate în profunzime, mitului și simbolului ("În loc de naționalism, noi vedeam specificul național în corelație cu universalitatea. De aceea eram detestați de fanaticii naționaliști (...)").

"Cei mai avansați dintre intelectualii vremii erau maxi-mum europeiști, dacă nu franțuși (...). Noi am vîzut universalist, și în sens de completitudine a globului pămîntesc, și în sens de universalitate a ideilor").

La această oră sunt un succes de librărie cărțile generației '27. (Din ea face parte și E. Cioran. El lipsește din cartea Monicăi Lovinescu pentru că nu a dat nici un interviu "Europei Libere" pînă la revoluție, dar datorită filmului lui Gabriel Liiceanu nu mai este un necunoscut pentru noi.) Cu atât mai bine venită este această schiță de portret a tinerilor interbelici: iată și fair-play-ul și solidaritatea lor intelectuală. "Îi pofteam pe cei de la Kalende care n-aveau unde să-și publice atacurile împotriva noastră să le publice în ziarul pe care îl conduceam." "Mai tîrziu, unii ne confruntam, în mod civilizat, opiniiile la simpozioanele Criterioului – prezidate de autorități ca Rădulescu-Motru sau G.M. Cantacuzino sau ca Ralea sau Camil Petrescu, Tudor Vianu, fiindcă, totuși, nu am avut o ruptură cu valorile generațiilor vîrstnice."

Într-o cultură dezvoltată normal, despre această epocă și despre această generație am fi avut la această oră (cînd proliferează biograficul și autenticitatea revine la modă) rafturi de cărți. Istoria a fracturat însă cultura română, provocînd falii între țară și diaspora, între supraviețuitorii închisorilor și "generația noastră", între morți și vii. O serie întreagă de "par lui même" este pierdută pe vecie.

Indiscutabilă de acum, valoarea paginilor adunate de Monica Lovinescu sub coperta acestei cărți va crește în timp. Ca și în rafturile bibliotecilor, locul cel mai întins îl ocupă Mircea Eliade, cu toate că (acum înălțat) microfonul îl întinde. Mereu interesat ca să ajungă la publicul românesc, el îl dă "cheii" pentru înțelegerea literaturii (tema irecognoscibilității miracolului), a raportului dintre scriitor și omul de știință, a Mioriței ca oracol etc. Nu este nevoie de prea multe pagini ca să ajungem în proprietatea omului Mircea Eliade, pe care cu emoție îl evocă cei care l-au cunoscut. Îar cei care îl reproșează tăcerea asupra cîtorva articole jenantă din perioada de "alunecare" '36-38 vor găsi și aici o pagină ce să-și pută să-i intereseze: cu inocență, Mircea Eliade povestește în 1975 despre tînărul american care, urmărindu-i concepția despre mit și simbol, a învățat românește și a mers la Biblioteca Academiei să-i copieze articolele din reviste. Evident, la acea dată savantul român nu fusese pus în contact cu toate descoperirile discipolului său; nici nu îl se spuse modul în care acesta își proiecta carte.

"Pe Mircea Eliade l-am cunoscut mult mai bine în Franță și l-am înțeles mult mai bine în Franță. Si am înțeles că de mare este el în Franță și că de mare poate să fie un român aruncat în străinătate. Schimbă lumea." Această mărturisire este cu altă înălță neașteptată cu cît îl apartine lui Eugen Ionescu, autorul neieritor a două cronică "opus" despre Maitreyi. Ea n-ar fi putut să gîndită decât de cineva care de asemenea "schimbă lumea". Din generația '27, Eugen Ionescu plecase ca autor al lui Nu, o carte care l-a împins pe Ion Barbu să spună: "Numai geniul ar putea să-și permită asemenea insolvență".

Nenumărate sint citatele pe care este tentat să le scoți din această carte relativ subțire, cu copertă discretă (și din păcate cu cam multe greșeli de corectură), scoasă de editura "Cartea Românească" în 1992. Mă voi opri însă tot la o frază a lui Eugen Ionescu: "Lumea a fost pentru mine oroare și miracol".

GABRIELA ADAMEȘTEANU

URSZULA DOROSZEWSKA

Cine cu cine luptă?

• Abhazia nu a avut niciodată armată • cum de este atunci posibil ca ea să obțină succese impotriva mult mai numeroasei și mai bine echipatei armate georgiene? • abhazii își procură arme de la bazele militare sovietice • mercenari care au luptat impotriva Moldovei în "Repubica Nistreană" luptă și acum în Abhazia împotriva Georgiei • conflictul abhaz arată ca un război nedecarat al Rusiei împotriva Georgiei (spun georgienii) • georgienii se indeosebesc și de faptul că obiectivul militar al forțelor georgiene ar fi înfringerea inamicului • numerosi soldați tineri uciși aveau diplome universitare, pentru că alternativile tineretului georgian sunt limitate •

(Urmare din numărul 27)

Întreaga populație abhază, inclusiv femeile și copiii, numără 84.000 persoane.

O parte s-au refugiat în Rusia, o parte susțin guvernul georgian. Abhazia nu a avut niciodată propria armată. Cum a fost atunci posibil ca aşa-numita parte abhază să aibă atât succese în război împotriva armatei georgiene – mai numerosă și mai bine echipată?

Abhazii își procură arme de la aceeași surse spre care se întoarce totă lumea în fosta Uniune Sovietică: bazele militare sovietice. Cu cît conflictul avansază, în Abhazia apar arme sovietice tot mai sofisticate: artillerie grea, elicoptere, tancuri T-80 precum și personal antrenat să le folosească.

Press rusescă a afirmat că instrucțorii ruși au antrenat voluntari abhazi. Au apărut și mercenari, inclusiv ruși care se autoîntitulează cauzaci. La televiziunea georgiană am văzut mai mulți mercenari luati prizonieri. Ei spun că nu luptă în "Repubica Nistreană" împotriva Moldovei și că li s-au promis 30.000 ruble pe lună pentru serviciile din Abhazia. Membri ai Confederatiei Națiunilor din Caucaz au trecut și ei granița ca să ia parte în lupte. Acești tineri musulmani au comis violențe împotriva populației georgiene. Divizia generalului Sigurkin, în ciuda neutralității oficiale, susține forțele spa-numite abhaze.

Propaganda rusescă este fără dubii anti-georgiană. Presa rusescă folosește expresii ca "agresiunea militară georgiană", uitând să preciseze că armata georgiană acționează pe propriul teritoriu. Stările de la televiziunea rusă privitoare la Georgia au fost deosebit de incitante. Evenimentele sunt prezentate dintr-un punct de vedere foarte partizan. Pentru a lăua numai un exemplu: televiziunea rusă a anunțat că armata abhază a "eliberat" Gagra. Suferințele civilor abhzii sunt prezentate pe larg, fără a se menționa și suferințele părții georgiene.

De fapt, conflictul abhaz arată ca un război nedecarat al Rusiei împotriva Georgiei. Aceasta este modul în care georgienii văd lucrurile. Autoritățile georgiene cer retragerea trupelor generalului Sigurkin și critică Federatia Rusă pentru participarea cauzacilor și a forțelor cauzaiene din nord în luptă.

Abonament
cu jumătate
de preț

Abonament cu
reducere 24%
(ridicat de la
redacție)

Abonament cu
reducere 10%
(expeditat
prin postă)

PON DE ABONAMENT

Numele ..... Prenumele ..... Ocupația ..... Adresa: Str. .... Nr. .... Bl. .... Sc. .... Et. .... Ap. .... Cod postal ..... Județ ..... Tara .....

Decupați cuponul și trimiteți-l pe adresa redacției: București, Calea Victoriei 120, însoțit de adeverințele sau taloanele corespunzătoare. Veți primi revista în momentul cind banii expediati prin mandat poștal ajung în contul nr. 45103532, BCR Filiala sector 1, Str. Londra nr. 10, București.

Gabriela Adamescu (redactor-șef), Rodica Palade (redactor-șef adjunct), Andrei Coinea (redactor-șef adjunct), Dan Perjovschi (director artistic), Tia Serbănescu, Horatiu Pepine (publicist comentator), Raluca Stroe Brumaru, Marian Chiriac (actualitate politică), Oana Armeanu (actualitate culturală), William Totok (corespondent la Berlin), Ion Miron Damian (corespondent la Paris), Florina Popa (șef departament economic), Comelia Niculae (contabil), Radu Dobândă (șef serviciu corecțură), Alexandru Cirip (corecțură), Constantin Popa (procesare text), Cina Marin (fotoreporter, secretariat), Mircea Ionescu (șef serviciu difuzare), Ioan Condor, Mihaela Chișiu, Flori Sava (difuzare), Maria Filip (curier). Responsabil de număr: Andrei Coinea. Consilier în probleme economice: Ilie Serbănescu. Redacția și administrația: București, Calea Victoriei 120. Telefon 614.17.76, Fax. 614.15.25. ISSN-1220-5761.

